

2025, sınıf hareketine
ne bıraktı?

Bu sorunun yanıtı elbette ki uzun ama yeni yıl vesilesiyle 2025 yılının bu tabloda tuttuğu yeri biraz olsun inceleyebiliriz. ●●

S.4

Rehin alınan siyaset

Hedef, yalnızca bir kişiyi değil; seçimi kazanma ihtimali taşıyan bir siyasal odağı yıpratıp felç etmek, topluma ise “muhalafet edebilirsin ama asla kazanamazsın” fikrini kabul ettirmek. ●●

S.7

İmralı ziyareti ne
anlama gelmiyor?

Kürt sorunu, siyasi demokrasi noksanlığının bir sonucu olarak var oldu. Eğer sorun çözülecek ise bu ancak siyasi demokrasiyle mümkün olabilir. ●●

S.6

Emeklilik hakkı
çalınırken

Unutulmamalı ki emeklilik hakkı, bir yatırım aracı veya finansal risk değil, Anayasal bir sosyal güvence hakkıdır. ●●

S.6

İnsanca ücret, adil ve özgür bir yaşam için emeğin bağımsız siyasi hattını örelim!

Gazetemizin üzerinde sıkça durduğu asgari ücret gündeminde 2026 yılı için sona geliniyor. Birkaç haftaya komisyon sonuçlanacak ve önümüzdeki yılın asgari ücreti belirlenecek. İşçi sendikalarının (Türk-İş) tepki gösterip katılmadığı komisyonda muhtemelen işveren sendikası ve hükümet kararı verecek.

AKP, iktidara geldiği 2002 yılından beri neoliberal bir hükümetti. Tek Adam rejimi bu emek düşmanı karakteri derinleştirdi. Bütün politikaları işçi sınıfının tarihsel ve konjonktürel kazanımlarını tırpanlamak; sermayeye güvence sağlamaktı. Özelleştirmeler, sendikasızsızlaştırma, esnek çalışma rejiminin bina

edilmesi, güvencesizlik... Bunlar son 23 yılda çalışma hayatında norm halini aldı. Ancak son birkaç yıldır, Şimşek Programı'nın devreye girmesiyle sermayenin saldırısı yeni bir boyut kazandı. Emekçiler ücretlerin baskılanmasıyla derin bir yoksullaşma girdabının içine girdi. Acil olarak tüm ücretler yoksulluk sınırı

nın üzerine çıkmalı ve 3 ayda bir gerçek enflasyon oranında zam yapılmalı. Vergi, çalışanlardan değil sermayeden alınmalı. Bu taleplerin gerçekleşmesi içinse emekçiler sendikalarıyla seferber olmalı, sermayeden bağımsız bir siyasi hat inşa etmeli. ●●

S.3

Mamdani'nin New York
zaferinin gösterdikleri

Bu iki başarının bize gösterdiği gerçek bir sosyalist örgütlenme için sahip olunan potansiyeldir. Trump'a oy veren, sistem tarafından dışlanmış ve yoksullaştırılmış “Pas Kuşağı” olarak anılan bölgelerde yoğunlaşan kitlelerin Trump'ta çözüm aradıkları problemlerine gerçek bir alternatifle hitap edebilme potansiyelidir. ●●

S.8

Oktay
Benol

oktay.benol@gazetenisan.net

Mercek

Toplumsal eşitsizlik: Alinyazısı değil el yazısı!

Son açıklanan Küresel Servet Raporu'na göre Türkiye'de dolar milyoneri sayısı

236 bini geçmiş. Türkiye 2024 yılında dolar milyoneri sayısı artışında dünyadaki tüm ülkeleri açık ara sollamış. Türkiye'nin dolar milyoneri artış oranı dünyaya göre tam yedi kat daha fazla olmuş!

Buna mukabil Türkiye'de ortalama servet yüzde 21 oranında gerilemiş. Kısaca birileri yine çok zengin olurken toplumun çoğunluğu yoksullaşmaya devam etmiş.

Gelir dağılımındaki bozukluk daha da artmış. Gelir eşitsizliği daha da büyümüş.

Bu rakamlar malumun ilanı olmuş! Kuşkusuz işçiler, emekçiler zaten bunları biliyor. Bilmemesi mümkün mü? Her gün bu yoksulluğu, eşitsizli-

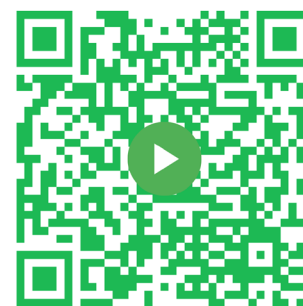
ği yaşıyorlar. İşsiz gençler, dar gelirli emekliler, kent yoksulları, açlık sınırında çalışan milyonlar bu verilerin yaşayan tanıkları ve mağdurları durumundalar. İyi de ne zenginlik ne de yoksulluk kendi başına oluyor. Toplumsal eşitsizlik ve yoksulluk doğal afet değil. Tercih edilen ekonomi politikalarının sonucu. AKP hükümetleri çeyrek asırdır bu ekonomi politikalarının uygulayıcısı durumda.

S.2

Nisan Podcast

Spotify ve YouTube'da
gazeten her zaman yanında!

Karekodu okutarak
Nisan Podcast'i takip edebilirsiniz.

Dilovası: kaza değil katliam ●● S.3

Smart Solar işçileri insanca yaşamak istiyor ●● S.3

Direnışteki Özel Okmeydanı Hastanesi işçisiyle söyleşi ●● S.4

Emek Çalışmaları Topluluğu ile söyleşi ●● S.5

2026'da öğrencileri ne bekliyor? ●● S.9

Ekonomik ve demokratik saldırılara karşı acil görev Emek İttifakı!

NİSAN

Bir sene daha geride kalıyor. Emekçiler adına 2025 yılına, Tek Adam rejiminin ekonomik saldırı politikaları ve demokratik hakları gasp etme girişimleri damgasını vurdu dersek abartmış olmayız. 2025 yılından çıkartmamız gereken muhasebeyse, ekonomik, demokratik ve sosyal haklar açısından önümüzdeki yılı nasıl daha iyi örgütleyebiliriz diye düşünmek için olmazsa olmaz.

Her şey sermaye için!

İşin ekonomik kısmında en belirleyici konu Şimşek programıyla asgari ücrete ara zammın ortadan kalkması ve düşük ücret politikasıyla çalışan nüfusun yarısının asgari ücret ya da ona çok yakın bir bantta, yani açlık sınırının altında bir yaşama mahkûm bırakılması oldu. Buna enflasyon nedeniyle emekçilerin alım gücünün azalmasını ve iktidarın işçiden alıp patrona veren saldırı politikaları sonucu gelir dağılımındaki adaletsizliğin tırmandığını da eklememiz gerekli. İktidar ve patronlar tarafından emekçilere reva görülen yalnızca yoksullaşma değil. 2025 yılının ilk 10 ayında en az 1737 işçi çalışırken hayatını kaybetti! Yani bu ülkede günde en az altı işçi, iş cinayetinde yaşamını yitiriyor. Adeta bir savaş bilançosu!

2026 yılında da iktidar ve patronların bu alanda saldırılarına devam edecekleri apaçık ortada. Keza asgari ücret zammı için dillendirilen oranlar, asgari ücret ve o bantta ücret alan emekçilerin iktidar tarafından açlık sınırının altına bir yaşama zorlanmak istediğinin kanıtı. Tabii bunun diğer tüm ücretlerin artışını da belirleyeceğini

unutmayalım. Türk-İş ve Hak-İş geçtiğimiz yıllardan farklı olarak bu sene asgari ücret tespit komisyonunda yer almaya-caklarını açıkladılar. Ama yine geçtiğimiz yıldan farklı olarak, tabandaki basıncın sokağa yansımaları da istemiyorlar.

Yine Orta Vadeli Plan kapsa-

onuruna yaraşır bir yaşamdan mahrum bırakılırken geleceğimiz de ellerimizden alınmaya çalışılıyor!

Siyasi demokrasinin Türkiye ile sınırı

Demokratik alandaysa, iktidar bir yandan CHP'ye yönelik

herhangi bir demokratik adımı atmaktan imtina ediyor ve süreci şeffaflıktan uzak bir şekilde ilerletmeye çalışıyor.

Seçme ve seçilme hakkını gasp edebilen bir rejim, Kürt halkına demokratik haklarını verebilir mi? Kadınların ve lgbti+'ların özgürlüklerine sal-

Ama iktidar belli demokratik hakları tanısa dahi en belirleyici soru "æülkede siyasi demokrasi olmadan demokratik hak ve özgürlükler garanti altına alınabilir mi?" olmaya devam edecek.

Tablo mu çok karanlık? Birleşik bir mücadele hattı örmek mi çok zor?

Biz tablonun çok karanlık olduğunu düşünmüyoruz. Yukarıda aktarılanlara rağmen Tek Adam rejiminin çok fazla kırılabilirliği bünyesinde barındırdığı aşikâr. Ama tüm içsel gerilimlerine rağmen burjuva muhalefetin sinik tutumu rejime can suyu taşıyor. Ancak emekçiler ve tüm ezilen kesimler için çözüme kavuşturulması gereken daha hayati bir mesele var. Emek hareketinin örgütsüzlüğü ve sol, sosyalist hareketin birleşik bir mücadele programı sunamayışı.

Keza durumu tersine çevirecek olan da bu iki sorunu çözüme kavuşturabilmemizden geçiyor.

Sol, sosyalist hareket, kendi gövdesinin ihtiyaçları için değil emekçi kitlelerin acil talepleri, ekonomik, demokratik ve sosyal hakları için bir mücadele programını kendi içerisinde ivedilikle ve açıklıkla tartışmalı. Emek İttifakı'nı, yani işçi sınıfının birleşik cephesini yaratmayı en acil görevi edinmeli. Emek hareketindeki örgütsüzlüğü, siyasal alandaki alternatifsizliği, emekçilerin ve ezilenlerin özneleşmesini, bugünlerini ve geleceklerini kendi ellerine almalarını ancak bu yolla mümkün kılabiliriz. ●●

mında yer alan Tamamlayıcı Emeklilik Sistemi'yle birlikte, iktidar 2026 yılında kamusal sigorta sistemini de özelleştirerek patronların hizmetine sunmak istiyor. Bugünümüz insan

siyasi operasyonlarını sürdürüp, seçilmiş belediyelere kayyum politikasına devam ederken öte yandan da Kürt sorununu çözmeye kendisini aday görebiliyor. Bunu yaparken de

dıran bir rejim, Kürt halkının özgürlüklerini sağlayabilir mi? Bu ve benzeri sorular Kürt sorununun çözümünün nasıl ilerleyeceğinde önümüzdeki yıl da belirleyici olmayı sürdürecektir.

Birinci sayfadan devam...

Toplumsal eşitsizlik: Alinyazısı değil el yazısı!

OKTAY BENOL

Toplumsal eşitsizlik ve yoksulluk nasıl olmasın ki? Aralık ayı sonuna kadar 2026 yılı asgari ücreti açıklanmış olacak. Mevcut asgari ücret 22 bin lira. Konuşulan artış oranı yüzde 25-30. Yeni asgari ücret bu durumda 28 bin lira civarı olacak. Demek bir asgari ücretli 125 yıl boyunca yemeden içmeden çalışırsa 236 bin dolar milyonerinden biri olabilir! Hadi asgari ücretin iki

katını alsın. O durumda da dolar milyoneri olabilmek için yemeden, içmeden biriktirmek şartıyla, 60 yıldan fazla çalışması gerekiyor!

Böyle bir gelir eşitsizliği hakla, hukukla bağdaşır mı? Böyle bir eşitsizlik akılla, izanla izah edilebilir mi? Tabii ki hayır! Yoksulluk alinyazısı değil. Doğal afet de değil. Mesele imkânsızlık da değil. Mesele kaynak yokluğu da değil. Mesele tembellik de değil. Mesele kapitalizm.

Mesele sömürü. Mesele AKP'nin Orta Vadeli Programı. Mesele deveyi havuduyla yutan sermaye düzeni. Mesele bile isteye açlık sınırının dahi altında bırakılan asgari ücret. Ortalama ücretin asgari ücret haline geldiği, asgari ücretin açlık sınırı altında kaldığı böyle bir ülke tabii ki dolar milyoneri şampiyonu olur. Emekli aylığının kiraya dahi yetmediği böyle bir ülkede tabii ki ekonomik-sosyal eşitsizlik patlar.

Oysa imkân da var, kaynak da var. Olmayan, niyet. Olmayan, emekçi halka hizmet edecek bir iktidar. Olmayan, ekonomik-sosyal eşitlik. Olmayan, adil ve eşit bölüşüm. Ama bunlar kader değil. Bunlar asla alinyazısı değil. Bunlar kaçınılmaz doğal afetler değil. Sadece sermayenin el yazısı yerine emeğin el yazısı gerekiyor. Bu yüzden emekçiler siyasetin öznesi olmalı! Bu yüzden emekçiler yönetmeli! ●●

Ekonomik saldırı derinleşirken

BEKTAŞ DENERİ

Gazetemizin üzerinde sıkça durduğu asgari ücret günde-minde 2026 yılı için sona geliniyor. Birkaç haftaya komisyon sonuçlanacak ve önümüzdeki yılın asgari ücreti belirlenecek. İşçi sendikalarının (Türk-İş) tepki gösterip katılmadığı komisyonda muhtemelen işveren sendikası ve hükümet kararı verecek.

AKP, iktidara geldiği 2002 yılından beri neoliberal bir hükümetti. Tek Adam rejimi bu emek düşmanı karakteri derinleştirdi. Bütün politikaları işçi

2024 yılında enflasyon yüzde 45 civarında gerçekleşmesine rağmen asgari ücrete yapılan zam yüzde 30 civarında kalmıştı. Yani asgari ücret, onunla satın alınabilen şeyler kadar zamlanmamıştı. Kira, gıda, ulaşım kalemlerindeki artışlar alım gücünü aşağı çekmeye devam etti. Türk-İş'in verilerine göre ekim ayında dört kişilik bir ailenin aylık sınırı 28 bin liranın üzerinde. Yapılacak olan zamlarla birlikte asgari ücret açlık sınırının altında kalacağı benziyor. Bunu bir de, nüfusun yüzde 70'inin asgari ücret ve civarında maaş aldığını düşünerek ele alalım.

ve vergi dilimine giren çalışan oranındaki artış, saldırının diğer boyutlarını gösteriyor. Derinleşen ekonomik saldırı programı ücretli çalışanları asgari ücret düzeyine; asgari ücreti de açlık sınırına hapsedmeyi hedefliyor.

Bu tablo içerisinde, önümüzdeki yıl ücret mücadelesinin emekçiler nezdinde başat gündemlerden biri olacağını söylemek gerekir. Emekçilerin yoksulluk girdabından kurtulması için mücadeleye girişmekten başka yolu yok. Bunun için ücretleri artırmak gerek ancak bu, tek başına yetmez. Yukarıda

sınıfının tarihsel ve konjonktürel kazanımlarını tırpanlamak; sermayeye güvence sağlamaktır. Özelleştirmeler, sendikasıztırma, esnek çalışma rejiminin bina edilmesi, güvencesizlik... Bunlar son 23 yılda çalışma hayatında norm halini aldı. Ancak son birkaç yıldır, Şimşek Programı'nın devreye girmesiyle sermayenin saldırısı yeni bir boyut kazandı. Emekçiler ücretlerin baskılanmasıyla derin bir yoksullaşma girdabının içine girdi.

Asgari ücretin baskılanarak genel ücret haline gelmesi elbette tesadüfen olmadı. Bu, bir dizi bilinçli politikanın parçası. Bu politika bütünü asgari ücreti baskılarken doğrudan ve dolaylı olarak diğer ücretleri de eritiyor. Örneğin en düşük emekli maaşı 10 yıl önce asgari ücret düzeyinde iken, artık üçte ikisine tekebül ediyor. Başka bir ifade ile, bir emekli maaşı açlık sınırının yaklaşık yarısına denk geliyor. Kıdem tavanının baskılanması

ifade edildiği gibi sermayenin ve onun hükümetinin saldırı programı çok bütüncül; buna karşın emekçilerin programı da bütüncül olmalı. Acil olarak tüm ücretler yoksulluk sınırının üzerine çıkmalı ve 3 ayda bir gerçek enflasyon oranında zam yapılmalı. Vergi, çalışanlardan değil sermayeden alınmalı. Bu taleplerin gerçekleşmesi içinse emekçiler sendikalarıyla seferber olmalı, sermayeden bağımsız bir siyasi hat inşa etmeli. ●●

Dilovası kaza değil katliam

SERENAY SEVİMLİ

8 Kasım'da Dilovası'nda Ravive Kozmetik isimli parfüm deposunda çıkan yangın sonucu, 6 kadın ve kız çocuğu hayatını kaybetti. İşçilere mezar olan işyeri ruhsatsızdı. Söndürme ekipmanı, acil tahliye yolları şöyle dursun; defalarca kez CİMER'e şikâyet edilen bu işyerinin tek çıkışı vardı. Üstelik içinde bin metrekiplük tanklarda alkol ve yanıcı kimyasal bulundurulmuş bina, kolay alev alabilecek yapı malzemesi ile yapılmıştı ve hakkında yıkım kararı vardı, uygulanmamıştı.

Katliamın ardından işçilerin çoğunlukla kadınlardan ve kız çocuklarından oluştuğunu; sigortasız, koruyucu ekipman olmadan, 600 küsur lira günlük yevmiye ile çalıştırıldıklarını öğrendik. 30 gün çalışsan, asgari ücret bile etmiyor yani. Dilovası'nda bunun gibi onlarca merdivenaltı işletme olduğu, bölgedeki kadınların yoksulluk ve kimi zaman ailedeki erkeğin baskısı sebebiyle bu işlere mecbur edildiği de pek çoğumuzun malumu.

Kader değil. Kaza desen, işçilerin çalıştığı koşullar, canlarının çoktan gözden çıkarıldığının kanıtı. "Planlasan bu kadar olmaz" diyebileceğimiz bir katliam bu. İşyeri sahibi, işyerini denetlemekle yükümlü kamu görevlileri, sermayenin çıkarını kollayan iktidar; hepsi bu katliamın sorumlusu. Kadınların ve çocukların canı, sermayenin ucuz işgücüne erişiminden daha önemli olsaydı Esmâ Dikan, Hanım Gülek, Şengül Yılmaz, Tuğba Taşdemir, Nisa Taşdemir ve Cansu Esatoğlu bugün hayatta olabilirdi.

İşçi sağlığı ve iş güvenliğinin cinsiyeti olur mu?

Olur. Erkek egemen düzende pek çok şeyin cinsiyeti vardır. Ravive Kozmetik'teki iş cinayeti göz göre göre geldi. Fakat genel tabloya baktığımızda denetimsizliğin, tedbirsizliğin yanı sıra kadın-

lar erkeklerle iş güvenliğinde de eşitlenemiyor, tıpkı yoksullukta ve güvencesizlikte eşitlenemediği gibi. Babadan, kocadan, ağabeyden bağımsız hayat kuramayacakları ücretlerle; eve ek gelir getirici, gündelik ve güvencesiz işlerde çalışmaya itilen kadınlar, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatında da "görünmez".

Uygulamaların mevzuata göre yapılmıyor oluşu kocaman bir başlık, ama iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı da çoğunlukla erkek işçiler baz alınarak hazırlanmış durumda. İşyerlerindeki tezgâhlar, makineler, koruyucu ekipmanlar çoğunlukla kadınlar için uygun değil. Kadın işçiler engellilerle ve çocuklarla aynı kategoride, kınlanlık ve "annelik" üzerinden kodlanıyor. Hamilelik, çocuk emzirme vs. mevzuatta bir şekilde kendine yer buluyor fakat kadının ev içi emeği yine görünmez. Kadın işçilerin en çok vurguladığı, "erkeklerle farkımız" diye ortaya koyduğu ev içi çalışma yükü, kadınların işyerine dinlenmeden gitmesine yol açıyor. Bu da "iş kazalarına" bir davetiye daha demek... Kadınlar iki iş arasında mekik dokurken, erkekler için ev çoğunlukla bir dinlenme ve kendini ertesi güne hazırlama alanı. Peki bu bakımı onlara kim veriyor? Yine kadınlar...

Toplumsal cinsiyet odaklı bir işçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatı ve sahadaki uygulamaların bu mevzuata göre yapılması zaruri. Patronlara dönük cezasızlık ve işyerlerindeki denetimsizlik sürdükçe hayatımız, emeğimiz günden güne ucuzluyor. Kadın işçiler ise bu koşullarda hem evde hem işyerinde mücadele etmek zorunda. Mücadelede de eşitlenemiyoruz yani, çifte sömürüye çifte mücadele. Canımızı üç kuruşa sermayeye satan-sattıran, evdeki bakım yükünü bize zimmetleyen bu düzenden kurtulmamızın başka bir yolu da yok. ●●

Smart Solar işçileri insanca yaşamak istiyor

MERVE ŞANLIDAĞ

Birleşik Metal-İş Sendikası'nda örgütlü Smart Solar işçileri 22 Ekim'den beri grevde. Yeni yatırımlara, fabrika açmaya ve kâr elde etmeye devam etmesine rağmen "işlerin kötü gittiğini" gerekçe gösteren işverenin işçilere zam teklifi yüzde 6 gibi gülünç bir rakam olmuştu. Patronun teklifine karşı işçiler net yüzde 50 zam talep ediyor.

Smart Solar'a sendikanın girmesi de yine mücadele sonucu olmuştu. 2019 yılında sendikanın fabrikada örgütlenme çalışması başladı. Ardından işçiler, yetki davası gibi bilindik sendika düşmanı uygulamalarla karşı karşıya kaldılar ancak sendika 2023 yılında yetki almayı başardı. 2022 yılında sendikalaşma faaliyetine öncülük eden bir kadın işçinin işten atılması üzerine işçiler fabrikayı işgal ederek patrona geri adım attırmışlardı. Smart Solar işçileri bugün de sefalet ücreti dayatmasını reddederek mücadelelerine sahip çıkıyor.

Smart Solar'da grevin başını kadınlar çekiyor

Smart Solar işçilerinin çoğunluğu kadındır. Kadınlar grev alanında birbirlerinin

den güç alıyor, hem sınıf hem de kadın dayanışmasını yaşıyor. "Bizim istediğimiz atla deve değil, insanca yaşamak sadece," diyor Smart Solar işçisi Emine. "Çalışıyoruz ama alım gücümüz sıfır."

Çünkü alım gücü eridi, bitti. Yoksulluk sınırının 92 bin TL olduğu koşullarda Smart Solar patronu, işçilere 3 bin TL zammı reva görüyor.

MESS'ten sendikalara karşı teklif

Bir yandan devam eden MESS Grup Toplu İş Sözleşmesi görüşmelerinin dördüncüsü 26 Kasım'da yapıldı. Görüşmede MESS; 2 ay olan deneme süresinin 4

aya çıkarılması, hafif işlerde çalışabilir raporu alan işçilerin teklif edilen uygun işi kabul etmemesi durumunda ihbar tazminatının ödenmemesi, günlük 1,5 saatlik süt izninin birleştirilerek haftanın bir gününde toplu olarak kullanılabilmesi hükmünün TİS'ten çıkarılması gibi işçilerin hak ve kazanımlarını geriye götürecek karşı tekliflerde bulundu.

Smart Solar işçilerinin grevi, MESS sürecinden bağımsız değil. Tıpkı yine Birleşik Metal-İş'in örgütlü olduğu ve 20 Kasım'da grev kararı asan Pratt & Whitney (TEC) işçilerinin, sendikalaşmaya dönük baskılar nedeniyle başlattıkları direniş 100 günü aşan SAG Hidrolik işçilerinin mücadelesinin de bu süreçten bağımsız olmadığı gibi. Smart Solar, Pratt & Whitney ve SAG Hidrolik'teki kazanım tüm metal işçileri için kazanım olacak. MESS'in sefalet teklifine karşı metal işçilerinin elde edeceği kazanımların tüm işçi sınıfı için bir anlamı olacak. ●●

2025, sınıf hareketine ne bıraktı?

2025 yılı işçi ve emekçilerin onurlu mücadeleleriyle dolu bir yıl oldu. Bir yandan toplu iş sözleşmesi süreçlerinde anlaşmaya varılamamasının sonucunda greve giden işçiler, öte yandan başta örgütlenme hakları olmak üzere haklarını elde edebilmek için direnişe geçenler 2025'in ve sonrasının umudu oldu. Aynı şekilde, sayısız emekçi örgütlenme haklarını elde edebilmek için sabırla sendikalarına üye oldu, mahkeme kararlarını bekledi ya da onları temsil etmeyen yöneticilerine karşı mücadeleye girişti.

Bundan sonra nelerle yüzleşirsek yüzleşelim yukarıda saydıklarımızı hep aklımızda tutalım. Gerçek çıkışın ne olduğunu yukarıda saydığımız örnekler bizlere gösteriyor. Ancak yukarıda ifade ettiğimiz sayısız mücadele kısmi başarılar sağlarken ne oluyor da ülkenin içerisinde bulunduğu durum emekçiler için her geçen gün daha kötüye gidiyor?

Bu sorunun yanıtı elbette ki uzun ama yeni yıl vesilesiyle en azından 2025 yılının bu tabloda tuttuğu yeri biraz olsun inceleyebiliriz.

2025 yılı işçi sınıfının patronların ve yönetenlerin ellerini sofrasından çekmesi için seferber olmaya hazır olduğunu kör göze parmak sokarcasına gösterdi. Hükümet 2023'e kadar uyguladığı asgari ücrete ara zam uygulamasını 2024'te uy-

gulamayınca konfederasyonlar üzerinde yoğun bir işçi basıncı oluştu. Bu basıncın etkisi ile konfederasyonlar göstermelik dahi olsa bir arada açıklamalar yapıp, kendi eylem takvimlerini açıkladılar. Bu dönemde asgari ücrete ara zam, vergide adalet, insanca bir emekli maaşı ve kıdem tavanı gibi can ya-

SEDAT DUREL

Ancak 2025 yılı, başta saydığımız onurlu mücadelelerin yanı sıra, büyük ölçüde rejimin muhalefete saldırıları ile sendikal bürokrasinin emekçileri kontrol altında tutma çabaları etrafında geçti. Ekonomik darboğazın artması ve elbette ki

deki daralma, uzun yıllardır artmakta olan sendikal işçi sayısında ilk kez bir gerileme yaşanmasına sebep oldu.

Bu azalışı tekstilde çalışan işçi sayısının 112 bin, metalde çalışan işçi sayısının ise 32 bin azalması gerçeği ile beraber ele alabiliriz. Sonuç olarak Türk Metal'de 10 bin, Tez Koop İş'te

geri çevirebilecek denli olumlu olmadığını öngörebiliriz.

Bu tablo, hükümetin OVP ile emekçilerden daha fazlasını alıp zenginlere verme pervasızlığını sürdürme iştahını artırıyor.

Ancak bu gördüğümüz gerilemelerin yalnızca anın fotoğrafı olduğunu unutmayalım. Sendikal bürokrasi her ne kadar emekçilerin 2025'te sokaklara taşıp haklarını aramalarına engel olmuş gibi görünse de emekçilerin biriktirdiği öfke uçup gitmiş ya da yer değiştirmiş durumda değil. Hatta gerçekte tam tersini gösteriyor.

2025'te yapılmayanlar 2026'da yapılması gerekeni işaret ediyor. Kısa vadede OVP'nin dayattığı düşük asgari ücret ve zorunlu tamamlayıcı emeklilik gibi ekonomik saldırılara karşı çıkmak, orta ve uzun vadede ise yine ücretlerin enflasyona karşı korunması için ara zamlar, vergi adaleti ve kıdem tazminatı tavanında düzenlemelerin talep edilmesi ve yeni bir gündem olarak sanayideki daralmalara karşı işten çıkarmaların yasaklanması gibi talepler etrafında bir mücadele programının önerilmesi 2026 yılında daha insani koşulları kazanmamızın garantörü olur. ●●

kıcı taleplerle ülkenin dört bir yanında emekçiler meydanları doldurmuştu. Öyle ki son olarak 20 Ekim 2024 tarihinde Ankara Tandoğan'da yüz binlerce emekçi meydanları doldurdu. Emekçiler sendikal önderliğe (Türk-İş) güvenmese de en ufak bir çağrıyı dahi ciddiye alıp mücadeleye girişmekte ısrarlı olduklarını gösterdi.

Geride bırakacağımız 2025 yılına işte böyle büyük bir dinamik ile giriş yapmıştık.

19 Mart'ta başlayan İmamoğlu operasyonu ile demokratik haklara saldırı sürecinin işçi sınıfı üzerinde bir etkisi oldu. Bu etkinin daha önce daha yüksek bir düzeyde 15 Temmuz sürecinde yaşandığını söyleyebiliriz.

Siyasal iklim, kitle basıncı ile sokakları işaret etmek zorunda kalan bürokrasinin işçi sınıfını eve kapatmasına yardımcı oldu. Öte yandan yaşanan yoğun ekonomik kriz ve üretim-

12 bin, Belediye-İş'te 20 bin, Genel-İş'te 11 binlik bir üye azalışını görebiliyoruz. Elbette ki bu sayılar daha yakından incelenip, sendikal işçi sayısındaki düşüşte sanayideki daralmanın yanı sıra belediyelerdeki kayyum süreçlerinin taşeronlarda yarattığı işçi ve sendika düşmanlığı fırsatlarının ne kadar etkili olduğunun da incelenmesi gerekir. Henüz elimizde resmi bir istatistik olmasa da 2025'in ikinci yarısının tabloyu

Direnışteki Özel Okmeydanı Hastanesi işçisiyle söyleşi

10 Kasım'da Özel Okmeydanı Hastanesi yönetimi, binanın depreme dayanıksız olduğu gerekçesiyle işçileri süresiz ücretsiz izne çıkardı. Hastane önünde direnişte olan işçilerden Kader ile gerçekleştirdiğimiz ve tam hali gazetenisan.net'te yayınlanan söyleşinin kısa versiyonunu burada paylaşıyoruz.

Gazete Nisan: Merhaba Kader, bu hastanede hangi pozisyonda çalışıyorsunuz? Direnişe giden yolda neler yaşadınız?

Kader: 18 yıldır radyoloji teknisyeniyim. Hastane 2021'de bilgimiz dışında Şafak Grubu'na satıldı. Son 8 aydır maaşlar; iki ay geriden yatırılıyor, primler eksik yatıyor. Birçok arkadaşımız bu süreçte borçlandı.

GN: Direniş nasıl başladı?

K: 10 Kasım Pazartesi "hastane boşaltılacak, depreme dayanıksız; tüm çalışanlar ücretsiz izne" denildi. Kabul etmedik. Açıklamayı yapan mali müşavire "muhabatımız yönetim" dedik. Yönetim, 10 Aralık'ta maaş yatacağını belirten bir kâğıt verip bizi göndermek istedi. "Ücretsiz izni kabul etmiyoruz;

hastanenin açılacağına inanmıyoruz. Tüm özlük haklarımızı verin, işten çıkaracaksanız çıkarın" dedik. DİSK Dev Sağlık-İş devreye girdi. Sendikanın avukatları-

NİSAN SÖYLEŞİ

GN: Hastanede sendika var mıydı?

K: Sendikalı değildik; direnişle birlikte sendikalaştık. Da-

kadar çıkıyor. Ciddi bir sömürü var özel hastanelerde.

GN: Yaşanan bir küçülme mi, deprem gerekçesi sizce kılıf mı?

K: Duyumlara göre küçülme

sonra bunun sektördeki ikinci eylem olduğunu söyleyebiliriz.

GN: Daha büyük kompleksler yapılırken küçük özel hastaneler kapanıyor ya da daha büyük kampüs hastanelerin bir parçası haline geliyor. Sektördeki bu dönüşüm için ne dersin?

K: "Butik hastanelerin kaldırılması" konuşuluyor. Okmeydanı kentsel dönüşüm alanı; deprem bahanesi tesadüf değil. Binanın yıkılıp daha büyük bir sağlık kompleksinin parçası olması hedefleniyor gibi. Büyük sermaye kalıcılığı; hak kayıpları ve güvencesizlik büyüyor.

GN: Talepleriniz nedir?

K: Kıdem ve ihbar tazminatlarımız derhal ödensin; geriye dönük izinlerimiz, yatmamış maaşlarımız ve ödenmemiş primlerimiz eksiksiz verilsin. Bu hastane ile ilişkimizi kesmek istiyoruz; yönetime güvenmiyoruz. Ailelerden, mahalle sakinlerinden, sendika ve partilerden destek görüyoruz; bu desteğin sürmesi önemli. Kazanım, sektörde çalışan diğer işçilere örnek olacak. Herkesi direnişimize destek olma-ya çağırıyoruz. ●●

la yönetim görüştü. Yönetim "Bize zaman lazım, haklarınızı hemen veremeyiz" deyince direnişi başlattık. Hastaneye kilit vurulması ya da ekipmanların kaçırılması ihtimaline karşı süresiz olarak hastane önündeyiz.

ha önce sendikalaşma çalışması olmuş, önü kesilmiş ve işten atmalar yaşanmıştı. Koşullar ağır: ayda 140 saat gerekirken 170 saat çalışıyordum; bu durum hemşirelerde 225 saate

değil; grubun sağlık alanından çekilmek istediği söyleniyor. Daha önce de hastaneler kapatıldı; bunu da emekçileri biçme yaptılar. Koç Üniversitesi Hastanesi'ndeki direnişten

Emek Çalışmaları Topluluğu ile söyleşi

“İşçi sınıfı adına çıkış mücadelecisi sendikal çizgilerin gelişmesi ve ortaklaşmasından geçiyor”

NİSAN SÖYLEŞİ

Ekim ayında 2024 İşçi Sınıfı Eylemleri Raporu’nu kamuoyuna sunan Emek Çalışmaları Topluluğu (EÇT) ile 2025 yılındaki emek mücadelelerinin panoraması, devam eden MESS süreci, asgari ücret gündemi ve Türkiye işçi sınıfı açısından 2026 yılı beklentileri üzerine konuştuk.

Öncelikle bu röportajı yapmayı kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. Yakın zamanda 2024 İşçi Sınıfı Eylemleri Raporu’nu yayınladınız. 2025 yılındaki emek mücadelelerinin seyri hakkında biraz bilgi verebilir misiniz? 2024 yılına kıyasla neler değişti?

2025 yılı için sistemik veri girişine henüz başlamadık. Bu nedenle, söyleyeceklerimiz genel ve gündelik, henüz sistematik olmayan gözlemlerimize dayanacaktır. İzlenimlerimize göre, 2025 yılında 2024’e göre eylemlilik bir miktar daha düşük seyretti. Ekonomik koşulların 2024’e göre iyileşmediğini, yüksek enflasyon sonucu ücretlerdeki erimenin bir yıl daha birikmesi sebebiyle muhtemelen daha ağır hissedildiğini söylemek mümkün. O zaman neden eylemler muhtemelen düştü?

İktidarın 2025 Mart ayında otoriterleşme düzeyinde yeni bir aşamaya geçmesi hem ülkede zaten daralan demokratik atmosferi daha da boğdu; direnmenin, eylem ve grev yapmanın riskini artırdı. Aynı zamanda, gündemin demokrasi meselesine kaymasına sebebiyet verdi. Zaten çok ön planda olamayan emek meseleleri ister istemez daha da geri plana düştü. Barış sürecinin de benzer bir etki yaptığı düşünülebilir.

“İktidarın 2025 Mart ayında otoriterleşme düzeyinde yeni bir aşamaya geçmesi hem ülkede zaten daralan demokratik atmosferi daha da boğdu; direnmenin, eylem ve grev yapmanın riskini artırdı”

İnsanın aklına ilk gelen elbette iktidarın 2025 Mart ayında otoriterleşme düzeyinde yeni bir aşamaya geçmesi. Bu, hem ülkede zaten daralan demokratik atmosferi daha da boğdu; direnmenin, eylem ve grev yapmanın riskini artırdı. Aynı zamanda, gündemin demokrasi meselesine kaymasına sebebiyet verdi. Zaten çok ön planda olamayan emek meseleleri ister istemez daha da geri plana düştü. Barış sürecinin de benzer bir etki yaptığı düşünülebilir.

Öte yandan sizin muhtemelen bizden daha yakından bildiğiniz ve takip ettiğiniz üzere 2025’te yasal grevlerde kayda değer bir artış oldu. İktidar, yasal grevleri erteleme/yasaklama uygulamasından biraz caymış görünüyor. Birleşik Metal-İş’in kendisine 2024 sonunda gelen son yasakları hiçbir şekilde umursamayıp

grevlerine devam etmesinin etkisiyle olacak, iktidar bu konuda geri adım attı. İktidarın erteleme/yasaklama uygulamaları sebebiyle yasal greve çıkan sayısı

grevi ilk akla gelenler. Bu toplamı düşündüğümüzde, 2024’ün altında kalma-yacağına söylemek mümkün. Dolayısıyla, aslında grevlere odaklanırsak 2025,

epeydir 1000 sayısının altındaydı. Bu, pratik olarak, yasal greve çıkmamanın neredeyse imkânsız hale gelmesine neden oluyordu. Muhalif belediyelerdeki grevler hariç tüm grevler neredeyse otomatik olarak yasaklanıyordu. İktidarın bu tutumundan cayması sebebiyle 2025’te yasal greve çıkan işçi sayısı büyük olasılıkla yüksek çıkacak. Herhalde en belirgin fark bu olacak.

“2025’te yasal greve çıkan işçi sayısı büyük olasılıkla yüksek çıkacak. Grevlere odaklanırsak 2025, 2024’ü geride bırakabilir”

Öte yandan fiili grevler de sürüyor elbette. Sene başında Antep’te Birtrek-Sen’in öncülük ettiği tekstil grevleri (hırtırlayalım, ancak polisin yoğun baskısı ve Mehmet Türkmen’in hapse atılması ile dindirilebildi), ocak ayında aile sağlığı merkezlerindeki grevler, 18 Ağustos’ta kamu emekçilerin grevi ve ekim ayında Çukurova’daki tarım işçilerinin kitlesel

2024’ü geride bırakabilir.

2025’te 2024’e göre azalan belki de sadece hükümete yönelik, sembolik yanı ağır basan, bizim raporlarda “genel eylem” dediğimiz eylemler olacak.

2024 yılının sonlarına doğru sendikaların yoğun şekilde dahil olduğu pek çok “asgari ücrete zam” eylemine tanıklık ettik. 2025 yılı sonlanırken benzer bir tabloya şahit olacağımızı düşünüyor musunuz?

Şu anki görüntüye göre sanki o düzeyde bir hareketliliğe şahit olmayacağız. Yine de, belli olmaz diyelim. Aralık ayında ivmelenme olabilir. Örneğin, KESK’te bir hareketlenme başladı.

Asgari ücret gündemiyle birlikte bir yandan da MESS sürecinin sonuna yaklaşıyoruz. Geçen dönemki MESS sürecinde Birleşik Metal-İş’in grev yasaklarına karşı yürüttüğü mücadele hâlâ hatırlamamızda. Bu bağlamda, aralık ayında MESS sürecinden neler bekleyebiliriz?

Zor bir konu. Bu sohbet vesile olan 2024 raporumuzun sonunda MESS Sözleşmesi Eylemleri üzerine bir bölüm bulunuyor. 2023 sonu-2024 başında yapılan eylemler sonucunda imzalanan 2023-2025 sözleşmesi üzerine. Orada Birleşik Metal-İş’ten bir işyeri baştemsilcisi arkadaş ile bir röportajdan alıntılar

var. O röportajın tümüne, on ülkeden araştırmacılar ile birlikte çıkardığımız 2023 Uluslararası Grev Raporu’muzdan ulaşılabilir.

Bu baştemsilci arkadaş ile 2025’in bahar aylarında görüşmüştük. Önümüzdeki aralık ayında başlayacak sürece dair de tüyo vermişti. Meal ve özetle söylüyorum: Fabrikasında işlerin kötü gittiği, stoktan çalışıldığı, işçi sayısının kayda değer ölçüde azaldığı bir dönemde olduklarını belirtmişti. 2025 açısından Bakanlık verilerine göre Birleşik Metal-İş’in 2024 Temmuz ve 2025 Ocak’ta 39 bin olan üye sayısının, 2025 Temmuz’unda 36 bine inmiş olması da bu durumun bir göstergesi. Dolayısıyla, önümüzdeki MESS sürecine dair yüksek bir beklenti içinde olmak yanıltıcı olabilir.

“İşçi sınıfı adına çıkış; Birleşik Metal-İş, Birtrek-Sen, Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası ve daha niceleri gibi mücadeleci sendikal çizgilerin gelişmesi, daha da etkinleşmesi, ortaklaşması, yaygınlaşması ve toplumun tüm demokrat-devrimci kesimlerince sahiplenilip aktif destek görmesinden geçiyor”

Asgari ücret gündemi, MESS süreci ve 2025 yılının emek hareketi açısından toplam bakiyesi şüphesiz 2026 yılı için önemli bir belirleyen olacak. 2026 yılında Türkiye işçi sınıfını neler bekliyor? Giderek ağırlaşan ekonomik kriz şartlarına karşı işçi sınıfı adına çıkış nereden geçiyor?

Objektif olarak ve bilimsel çerçevede baktığımızda 2026’nın 2025’e çok büyük ihtimalle az çok benzeceğini söylememiz gerekir. Ancak, hem işçi sınıfında saklı duran gücü hem de direnişin ne kadar hızlı yayılabildiğini iyi bilen insanlar olarak “her an her şey olabilir” şerhini düşmemiz gerekiyor.

EYT’nin belli bir etkisi oldu. Hükümetin bu yıl geliştirdiği, sosyal konut ve vatandaşlık maaşı hamlelerinin ne kadar etkisi olacağını hep birlikte göreceğiz.

İşçi sınıfı adına çıkış; Birleşik Metal-İş, Birtrek-Sen, Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası ve daha niceleri gibi mücadeleci sendikal çizgilerin gelişmesi, daha da etkinleşmesi, ortaklaşması, yaygınlaşması ve toplumun tüm demokrat-devrimci kesimlerince sahiplenilip aktif destek görmesinden geçiyor.

Teşekkür ederiz. Umuyoruz 2026 emekçiler için kazanımların arttığı bir yıl olur. ●●

İmralı ziyareti ne anlama gelmiyor?

Kürt sorununu bir kapıya benzetirsek bugüne dek o kapıyı açmak için uygun bir anahtar kullanmak dışında her türlü yöntem denendi. Yeri geldi, kapı yok sayıldı. Yeri geldi, kapı kırılmaya çalışıldı. Yeri geldi, kapı önüne duvar örüldü. Yeri geldi, “kapıyı çalalım, ev sahibiyle konuşalım” diyenlere bedeli baskıyla, şiddetle, hapis cezalarıyla ödettildi. Nihayetinde Kürt sorunu yüzyıllık bir birikimin ürünü olarak siyasi hayatın tam merkezine yerleşti. Bu çerçevede komisyonun İmralı ziyareti o kapıyı çalma, ev sahibiyle konuşma anlamına geliyor. Askeri çözüm yerine siyasetin, yok sayma yerine diyalogun, asimilasyon yerine eşit ve özgür bir arada yaşamın ön planda olması doğru bir yöntem. Ama sürecin tamamına ermesi ve bunların gerçekleşebilmesi ancak uygun anahtarla olabilir. O anahtar siyasi demokrasi. Bu anlamda İmralı ziyareti siyasi demokrasi anlamına gelmiyor.

Peki siyasi demokrasi sürecin neresinde? Kürt sorununda belirleyici olan demokratik çözüm yöntemi mi? Sorunu “devlet mi”, meclis/siyaset mi çözecek? Çözüm yöntemi ne olacak? Bu sorular ve yöntem farklılıkları İmralı ziyareti tartışmalarında bir kez daha kendini gösterdi.

CHP, “milletin geniş kesiminin onayını almayan yöntemlerle” sürecin yürütmesine karşı olduğunu ifade ederek İmralı’ya gidilmesine karşı tutum aldı.

OKTAY BENOL

letle yapılıyor, AKP-MHP’yle değil” diyerek CHP’nin tutu-

Bununla birlikte Öcalan ile görüşülmesine ilkesel olarak karşı olmadığını açıkladı. Bir anlamda topu taca atarak “bu eli pas geçiriyorum” demiş oldu! Bunun üzerine DEM Parti Eş Genel Başkanı Tülay Hatimoğulları, “Bu görüşmeler dev-

munu eleştirdi. Bir anlamda sürecin siyaset ve meclis üstü bir konumda olduğunu (ki öyle ise bu durumda toplumun da üstünde demektir) ifade etmiş oldu. Eğer öyle ise neden bir komisyon kurulduğu, komisyon heyetinin Öcalan ile görüşme-

sinin ne anlama geldiği ayrıca açıklanmaya muhtaç. Çünkü bugüne dek sorunun halli hep devlete havale edildi. Meclis ve siyaset devletin çizdiği rotayı

ise bu ancak siyasi demokrasiyle mümkün olabilir. Eğer siyasi demokrasi önündeki fiili/yasal antidemokratik engeller ortadan kalkmayacak, mevcut olağanüstü hal rejimi olduğu gibi devam edecek ise Kürt sorunu nasıl çözüme kavuşacak? Nitekim gerekli demokratik adımlar gecikiyor. Süreç şeffaflıktan uzak bir şekilde ilerliyor. Eşzamanlı olarak CHP’ye yönelik siyasi operasyonlar devam ediyor. Demirtaş’ın tahliyesi konuşulurken İmamoğlu’na binlerce yıllık dava açılıyor. Kürt siyasetçilere zindanların kapısının açılması beklenirken CHP’li siyasetçiler zindanlara atılıyor. DEM Parti üzerindeki siyasi baskı gevşerken CHP’ye kapatma davası gündeme geliyor. Kayyum politikası DEM’den CHP’ye yön değiştirerek devam ediyor. Siyasi demokrasinin soluk borusunu Tek Adam rejimi sıkıyor. Ama AKP-MHP iktidar bloku ortada antidemokratik bir tablo yok gibi davranıyor. Doğal olarak “Çözüm süreci neyi çözüyor?” sorusu gündeme geliyor. Çözüm kendi başına siyasi demokrasi yaratamaz. Aksine, ancak siyasi demokrasinin varlığı çözüm için gerekli koşulları ve ortamı sağlayabilir. Tablo buyken İmralı ziyareti bu yönde atılmış bir adım anlamına gelmiyor. ●●

Emeklilik hakkı çalınırken

BAHADIR BEDRİ

Kamusal sigorta ve emeklilik sistemi, 20. yüzyıl işçi mücadelelerinin bir kazanımıydı. Bu kazanımların IMF ve Dünya Bankası eliyle uygulanan neoliberal politikalarla nasıl dönüştürüldüğünü geçen yıl yayımlanan “Kamusal emeklilik yok ediliyor” yazısında anlatmıştım. Emeklilik, sigorta ve tasarruf işlevleri ayrı fonlarda biriktiriliyor. Ardından bu fonlar özel kurumlar tarafından işletiliyor.

Bu konu 8 Eylül’de açıklanan ve 2026-2028 döneminin yol haritasını çizen Orta Vadeli Program’da (OVP) bulunan başlıklardan biri olan Tamamlayıcı Emeklilik Sistemi (TES) ile yine gündemimizde. Milyonlarca çalışanı ilgilendiren bu değişimin 2026’nın ikinci çeyreğinde hayata geçeceği öngörülüyor. TES, OVP’de “işverenlerin de katkısı ile ikinci basamak emeklilik sistemine dönüşecek bir sistem” olarak tanımlandı. Bu tanım, sıradan bir mali düzenleme değil, aksine kamusal sigortanın son kalesini de özel sermayeye teslim etmeye yönelik stratejik bir hamlenin ilanıdır. Türkiye kapitalizminin içinde bulunduğu krize çözüm bulma çabasının bedeli, yine işçi sınıfının geleceğinden çalınan tasarruflarla ödenmektedir.

TES’in mevcut bireysel emeklilik sisteminden farklı olarak zorunlu katılıma dayalı olacağı, çalışanların en az 10 yıl sistemde kalmak zorunda olacağı, çalışanların maaşlarından yüzde 3 oranında kesinti yapılacağı,

işverenlerin de sisteme katkı sunacağı ve fona devlet katkısının yüzde 30 olacağı söyleniyor. Plana göre TES fonu özel sigorta ve yatırım şirketleri tarafından yönetilen fonlarda biriktirilebilecek. Bu durumun üç tehlikeli sonucu var:

1. Fonların özelleşmesi: İşçinin geleceği, SGK’nın kolektif ve devlet garantili güvencesinden çıkarılıp, özel sermayenin kâr maksimizasyonuna emanet edilir. Fonun yönetimi, kararları ve riskleri tamamen piyasa koşullarına ve finansal spekülasyona bağımlı hale gelir.

2. Rizikonun özelleşmesi: Emeklilik bir “kamusal hak” olmaktan çıkar, bireysel bir piyasa riski haline gelir. Yatırımcı (işçi) fonun değer kaybetme riskini tek başına üstlenir. Devletin görevi, güvence sağlamaktan, özel fonların tahsildarlığını yapmaya doğru kayar.

3. Kaynağın özelleşmesi: Biriken devasa fon havuzu (milyarlarca TL), reel ekonomiye değil, büyük ölçüde finansal piyasaların ve uzun vadeli borçlanma arayan büyük holdinglerin kullanımına açılır. Bu, birikim krizindeki sermaye için finansal bir araç anlamına gelir.

Bu program, işçinin geleceğinden kesinti yaparak finans kapitalin kârlığını finanse etme mekanizmasından başka bir şey değil. Tıpkı Otomatik Katılım Sistemi (OKS) gibi, bireylerin rızası olmaksızın veya sınırlı rızayla, kamu gücü kullanılarak özel fonlara zorla aktarılmasıdır.

2009’da SGK’ya yapılan bütçe transferlerinin GSYH’ye oranı yüzde 19,6 iken, 2024 yılında bu oran yüzde 13,3’e düştü. Ortalama emekli aylığının GSYH içindeki payı ise 2009’da yüzde 58 iken, 2024’te yüzde 33’e düştü. Veriler de gösteriyor ki devletin sosyal güvenliğe ayırdığı pay her geçen gün düşüyor.

Çalınan, tüm bir toplumun geleceğidir. Geleceğimiz güvence altına alınmalı, ipotek altına değil! TES düzenlemesi ile milyonlarca çalışan sessiz sedasız özel fonların riskli dünyasına itilmektedir. Emeklilik hakkı çalınırken sadece TES’in detaylarına değil, bizzat OVP’nin sınıfsal hedeflerine karşı birleşik bir mücadele gerekir. Özel fonlara yüzde 30 prim desteği vermek yerine derhal emekli maaşları insanca yaşam koşulları sağlayacak bir seviyeye çıkarılmalıdır.

Unutulmamalı ki emeklilik hakkı, bir yatırım aracı veya finansal risk değil, Anayasal bir sosyal güvence hakkıdır. Kamusal emeklilik, sadece bir ödeme sistemi değil, işçi sınıfının tarihsel siyasi bir kazanımıdır. ●●

Rehin alınan siyaset

İBB/İmamoğlu dosyasına ilişkin iddianame 400'ün üzerinde kişiyi "örgüt" şeması içine yerleştiriyor. İddianamenin merkezinde "çıkar amaçlı suç örgütü" suçlaması var. Böylece bu dev belediye'deki her temas, her ihale, her bürokratik imza kolayca "hiyerarşi" ve "talimat" ilişkisi olarak nitelenip suç ve cezanın alanına taşınabiliyor.

İdari ve siyasi denetime tabi süreçler, mahkeme salonunda polisiye bir anlatıya dönüştürken gerçekler ters yüz ediliyor: Türkiye'de tüm belediyelerde kronik olan ko-kuşmuş "al gülüm ver gülüm" düzeni, sanki yalnızca İBB'de varmış gibi sunuluyor.

Bir kez, hem de böylesine geniş bir "örgüt" keşfedildi mi suçlamaları çeşitlendirmek de kolaylaşıyor. Savcılığın daha önce İSFALT ve KİPTAŞ'tan 2019 sonrası tüm ihale/proje dosyalarını istemesi, ardından İSFALT ihalelerine dair ayrı bir iddianamenin gündeme gelmesi, iştirakler üzerinden yeni dosyaların biriktirilerek yargılamanın kasten içinden çıkılmaz bir labirente çevrilmesi ihtimalini büyütüyor. Hedef, yalnızca bir kişiyi değil; seçimi kazanma ihtimali taşıyan bir siyasal odağı yıpratıp felç etmek, topluma ise "muhalefet edebilir-

YİĞİTHAN KAVUKÇU

sin ama asla kazanamazsın" fikrini kabul ettirmek.

Böyle bir uğrakta Kılıçdaroğlu'nun fırsat bu fırsat deyip yayınladığı videoyla davanın siyasi niteliğini karartıp meseleyi "yolsuzlukla anılmama"

gölünç laflarla pazarlamaya çalışan majestelerinin muhalefeti.

Elbette bu davada sahne-lenen yöntemler yeni icat edilmiş değil. Ergenekon-Balyoz dosyalarında yıllar sonra bozulan hükümler ve beraatlar, KCK davaları ve kayyum siyasetiyle

Kürt hareketine kurulan bitmeyen baskı, Can Atalay'ın tahliyesini hukuka rağmen engellenen hukukçular; yargının siyasal alanı dizayn etmek maksadıyla nasıl bir şiddet aracına çevrilebildiğini son yıllarda defalarca gösterdi. Bugün aynı şiddet, ana muhalefet partisine yöneliyor. Üstelik henüz tünelin sonu da görünmüş değil.

Bir süredir "rehine siyaseti" kavramı dilimize yerleşmişti. Halbuki içinde bulunduğumuz durum çoktandır bu kavramın kapsamının aşı- lıp siyasetin rehin alındığı bir yere varmamıza çok da mesafe

kalmadığını gösteriyor. Bu hayırsız gidişi durdurmak ise, bulunduğumuz yere gelmemizde ama doğrudan ama dolaylı olarak her biri pay sahibi olan hiçbir düzen aktörünün harcı değil. Bunu yapabilirse işçiler, emekçiler, ezilenler yapacak. Yeter ki tutabilecekleri güvenilir dalı bulsunlar. ●●

başlığına sıkıştırması manidar. Gürsel Tekin ve Kılıçdaroğlu ile rejimin ısmarlamak istediği muhalefet tipi de berraklaşıyor: kendi partisine kayyum olarak atanmaktan yüzü kızarmayan; iktidarın kurduğu mahkemede koşa koşa tanıklık etmek istercesine video çekimlerine sarılan, şahsi hırslarını ağzında iğreti duran "devletin âli menfaatleri" gibi

Temiz eller operasyonu: niyet çözmek değil, peki ne?

T ü r k i y e futbolunda günlerdir iz-

EKİN GÜVENÇOĞLU

ruyor. Mesela bahis oynadığı iddia edilen

Necip Uysal'ın "Ben oynamadım, kimliğim kullanılmış olabilir" itirazı, hakem Zorbay Küçük'le ilgili belirsizlikler, bu sürecin nasıl bir kaos ürettiğini gösteriyor. Gerçek failleri açığa çıkarmak yerine, kimse suçsuz değil denilerek pisliğin kaynağı olan düzen aklanmaya çalışılıyor ve sorun bireysel hatalara indirgeniyor.

Gösterinin bekası

Neden 2. ve 3. Ligler durdurulurken, Süper Lig'de süreç bu kadar yavaş, puslu ve kontrollü ilerliyor? Çünkü asıl rant, yayın geliri ve reklam pastası orada dönüyor. Alt lig oyuncularını, bahis piyasasının güvenilirliğini yeniden inşa etmek için rahatça feda edilebilirken, sıra yıldızlara ve milli oyunculara gelince dosyalar yumuşatılıyor, isimler örtük geçiliyor. Bu operasyonun hedefi sporu temizlemek değil; kimi maçlar üzerindeki şaibe iddiaları spor ekosistemini zedelemesin diye, sermayenin bekasını korumaktır.

Ne yapmalı?

Bataklığı kurutmadan sinek avlamak, sadece bir sonraki sezonda daha büyük sineklerle karşılaşmak demektir. Çözüm, daha sert cezalar ya da vitrin süsü etik kurullar değildir. Asıl ihtiyaç, sporun finansmanını kumar sermayesinden koparmaktır. Bunun için kulüplerin ve menajerlik şirketlerinin bahis firmalarıyla tüm para trafiği ticari sır perdesinden çıkarılmalı ve emekçilerin ile taraftarların denetimine açılmalıdır. TFF benzeri bürokratik aygıtların yerine, futbolcuların, teknik ekiplerin, stat çalışanlarının ve örgütlü taraftarların söz ve karar sahibi olduğu demokratik yapılar gelmelidir. Spor, bir avuç zengin'in oynacağı olarak değil, emekçi sınıfların sağlığı ve özgürleşme mücadelesinin bir parçası olarak savunulmalıdır. ●●

Hakikat mi, cadı avı mı?

1024 kişilik torba liste tam da bu yüzden tehlikeli. Kendi maçı- na bahis oynayanla sistemin kurbanı olanı veya şikecilerle kimliği çalışanları aynı çuvala doldu-

Barınma hakkı betonla çözülür mü?

ENES KABLAN

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın "Yüzyılın Konut Projesi" diye duyurduğu 500 Bin Sosyal Konut Projesi'nin başvuru- ları kasım ayında açıldı. Proje kapsamında, illere göre değişmekle birlikte İstanbul'da 100 bin konut inşa edilecek. Ödeme planı ise 6 bin 750 TL'den başlayan taksitler şeklinde olacak. İlk günlerden itibaren milyonlarca başvuru oldu. Bu derece yoğun bir başvuru olması barınma sorununun yakıcılığını göstermesi açısından önemli. Gelin hep birlikte "Ev Sahibi Türkiye" sloganıyla duyuru- lan konut projesinin barınma sorununu gerçekten çözüp çözemeyeceğine bakalım.

Türkiye genelinde 7 milyon aşkın boş konut var. Yedi milyonu aşkın da halihazırda kiralınmış konut olduğunu göz önünde bulundurursak, Türkiye genelinde kiralanan kadar ev boş duruyor. Bu stoğun yaklaşık 400 ila 700 bininin İstanbul'da olduğu tahmin ediliyor. Bunun büyük çoğunluğu bankaların ve yatırımcıların, yani finans sermayesinin elinde. Finans kapital, insanlar maaşlarının yarısından çoğunu kiraya verip geri kalanıyla kıt kanaat geçinmeye çalışırken, konutları bir meta gibi alıp satıyor ve "nasıl olsa yarın daha değerli hale gelecek" diyerek konutu bir spekülasyon aracı olarak kullanıyor. Peki bütün bunlar ne anlama geliyor? İktidarın ballandıra

ballandıra sunduğu yeni konut projelerinin aksine, sorunun sadece yeni konut inşa etmekte değil, halihazırda var olan konutların emekçi halkın kullanımına tahsis edilmemesinde olduğunu gösteriyor. Yanlış anlaşılmasın; depreme dayanıklı, nitelikli malzemelerle yapılmış ve ekolojik dengeleri gözetken yapılara ihtiyacımız var elbette, ancak bunun önünde- ki en büyük engel konutların kâr etmek için kullanıldığı üretim ilişkisi.

İktidarın hedefi konut sorununu çözmek değil elbette. 2000'lerden sonra AKP iktidarı döneminde inşaat sektörü sermaye birikiminin lokomotif sektörü haline geldi. Kentsel dönüşüm projeleri ve mega projeler

inşaat sektörüne kaynak aktarmak için kullanıldı. Bu yazıda bahsi geçen konut projesi de bunun bir parçası. Bu kaynak transferinin kamusal aracı Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ), sanılanın aksine lüks konut projelerine daha çok kaynak aktardı. Bu koşullar altında emekçiler tabii ki bir umutla, başlarını sokabilecekleri 60 m2 bile olsa bir alan istiyorlar. Fakat aynı zamanda işçi sınıfı, sorunun daha kalıcı bir çözümü için inşaat ve bankaların elinde bulunan konutların kamulaştırılmasını, konut ve barınma hakkının piyasasının spekülatif hareketlerine konu edilmesini ve depreme dayanıklı, güvenilir konut hakkını savunması gerekiyor. ●●

Gazze'deki soykırımın diplomatik maskesi

ENES KARAKAŞ

10 Ekim'de başlayan Gazze ateşkesinin soykırımın şiddetini azaltsa da sona erdirdiğini söylemek mümkün değil. Korsan devlet İsrail, ateşkes başladığından bu yana anlaşmayı yüzlerce kez ihlal etti ve yüzlerce Gazzeliyi katletti. Gazze Şeridi'ne ulaşacağı vaat edilen insani yardımın yalnızca yüzde 5 ila yüzde 10'u şeride girebiliyor. Öte yandan Birleşmiş Milletler (BM) verilerine göre, Batı Şeria'da 7 Ekim 2023'ten bu yana 1010 Filistinli işgal devleti tarafından öldürüldü. Bu sayı, Batı Şeria için son 20 yıldaki en yüksek saldırı oranı anlamına geliyor. Filistinliler için hem ekonomik hem de kültürel öneme sahip olan zeytin hasadının bu sene oldukça yoğun Siyonist yerleşimci saldırısı altında gerçekleşmesi de bu veriyi doğrular nitelikte. Ayrıca İsrail Parlamentosu Knesset, Filistinli tutsaklar için idam cezasını yasallaştırarak Filistin direnişi üzerindeki baskının dozunu artırma arayışında.

Sahadaki bu yıkıcı tablo BM'de alınan kararlar daha da ağırlaştı. BM Güvenlik Konseyi, 17 Kasım'da Trump yönetiminin önerdiği Gazze Planı'nı

onayladı. 13 ülkenin kabul ettiği, Rusya ve Çin'in veto hakkına sahip olmasına rağmen çkimser kaldığı plan bu şekilde yürürlüğe girdi.

Alınan kararlar ABD ve AB emperyalizmi, bölgedeki gerici hükümetlerin ve ihanetçi Fetih yönetiminin de dahliyle

Gazze'nin yeniden sömürgeleştirilmesini hedefliyor. Filistin direnişini silahsızlandırmayı ve Gazze'de bir manda yönetimi kurmayı öngören plan hayata geçerse, Filistin halkının kendi kaderini tayin etme hakkı engellenecek ve emperyalist kurumların insafına terk edile-

cek. Böylece soykırımcı İsrail, Gazze'de iki yıldır ulaşamadığı politik ve askeri hedeflerini gerçekleştirmiş olacak.

Bu plana bölgedeki diğer gerici rejimler gibi Tek Adam rejiminin de destek verdiği, hatta uygulanmasında rol almak istediği not edilmeli. Tek Adam

rejiminin Gazze'ye dair temel gündemini şu sıralar Uluslararası İstikrar Gücü'nde yer alma arayışı oluşturuyor. Bu sömürge gücünün temel görevi Filistin direnişini silahsızlandırmak ve manda yönetiminin inşasını mümkün kılmak olacak. Buna karşın Hamas, İslami Cihad ve Filistin Halk Kurtuluş Cephesi gibi direniş örgütleri silahlarını bırakmayı reddettiklerini kesin bir dille açıklamıştı.

Emperyalist ülkeler ve kapitalist hükümetler Filistin halkını ve direnişini boğmaya çalışırken, İsrail'in soykırımını geri döndürülemez bir şekilde durdurmak için dünya halkları ayağa kalkmalı. Tıpkı İtalyan işçi sınıfının "Blocchiamo tutto!" (Her şeyi durduralım!) şiarıyla 28-29 Kasım tarihlerinde düzenleyeceği genel grev gibi. İsrail'i hak ettiği şekilde korsan bir devlet ilan etmek ve hükümetlerin "İsrail'e tam ambargo" uygulamasını sağlamak için başta işçi sınıfı olmak üzere dünya halkları seferber olmalı. Çünkü ne emperyalizm ne de diğer kapitalist hükümetler Filistin halkının acılarını gerçekten durduracak bir programa sahip. ●●

Mamdani'nin New York zaferinin gösterdikleri

BARAN MİHALİÇ

Amerika Demokratik Sosyalistleri'nin (DSA) ve adayları olan Zohran Mamdani'nin New York'u kazanması tüm dünyada sol çevrelerde büyük ses getirdi. Bu zafer üzerine uzun analizler yazıldı, çizildi. ABD gibi soğuk savaş boyunca antikomünizmin merkezi olmuş bir coğrafyada "sosyalist" sıfatı taşıyan bir figürün seçilmiş olması pek çokları tarafından hayretle karşılandı. Bu hayret ne tamamen haklı ne de tamamen yersiz olarak görülmeli.

New York, ABD'nin sınıf mücadeleleri tarihinde önemli bir yere sahip. 70'lerin büyük kent sel krizinde en çok zarar gören kentlerden biri. Bu dönemde sermayenin kent merkezlerini terk etmesiyle kitleler yoksulluğa ve işsizliğe sürüklenirken suç oranları zirve yapmıştı. Yine bu dönemi takiben New York, Trump'ın da neoliberal politikaların uygulayıcısı ve bir kriz istismarcısı olarak parladığı merkezdi. Dönemin neoliberal yöneticileri, halkın parasını yoksulluğa ve işsizliğe itilen kesimlerin şartlarını iyileştirmek için kullanmak bir yana dursun, kenti ayağa kaldırmak için devletin kaynaklarını Trump gibi bir emlak baronuna akıtmayı tercih etti. Sonuç ise, kent tek-

rar canlanmış olsa da kentsel krizin sebebi olan ekonomi politikalarının emekçi kitleler üzerindeki yıkıcı etkisinin kronikleşmesi oldu.

New York bugün çalışan kesimlerin barınma imkânı bile bulmakta zorlandığı, kiralardan kabul edilebilir seviyelerin çok üstünde seyrettiği, toplu ulaşım ve gıdaya erişim gibi basit ihtiyaçların neredeyse lüks haline geldiği bir emekçi öğütme makinesine dönüştü. ABD'nin Cumhuriyetçileri ve Demokratları bu şatafatlı sefalet makinesine hizmet etmekten asla geri durmadı. Mamdani'nin zaferi, tüm bu yıkım süreci üzerine gecikmiş bile sayılabilecek örgütlü bir sol tepki olarak geldi. "Sosyalist" sıfatıyla ilgili Amerikan tabusunun parçalanması söz konusu olduğundaysa, bu zafer büyük bir adım olsa da aslında işaretler 2008 ekonomik krizi, Wall Street işgal protestoları ve takip eden süreçte belirmeye başlamıştı. 2014'te Seattle şehir meclisine Troçkist bir aday seçilebilmiş, 2016'da DSA'nın daha ılımlı kanadından Sanders ve Ocasio-Cortez gibi isimler Demokrat Parti'nin iç seçimlerinde belirli bir güce ulaşabilmişlerdi. 2016'da Trump'ın ilk başkanlık dönemi boyunca ülkede yükselen beyaz üstünlükçü radikal grupların şiddet eylemlerine karşı, DSA dışında da yerel sos-

yalist ve anarşist örgütlenmeler büyümüş ve ulusal çapta da daha görünür olmaya başlamışlardı. Yoksullaşan kitlelerde ekonomik zorluklar ve yükselen faşizm tehdidine ve Demokrat Parti'nin etkisizliği ve işbirlikçiliğine karşı sola ve sosyalizme karşı sempati yükselmekteydi. Gazze'de süren soykırım ise Amerikan siyasetinde sola da sirayet eden Siyonizmi görünür kılarak sola yönelen kitleleri antiemperyalist bir çizgiye çekti. Mamdani, tüm bu sürecin bir durağı olarak bugün karşımızda duruyor. Zaferine dair sosyal medya kampanyaları, kişi karizması, göçmen ya da Müslüman kimliği gibi faktörlerin üzerinde ne kadar durulsa da şüphesiz tüm bu toplumsal süreçlerin ve bu süreçler boyunca deneyim ve örgütlenme becerisi kazanmış sosyalistlerin katkısı en belirleyici etkidir.

New York'ta yürütülen seçim kampanyası, ABD'nin şirket fonlamalarına dayanan seçim sistemine karşı kitle seferberliğine dayalı, etkili ve siyaseten samimi bir alternatif olarak yükseldi. Sistem içi bir alternatif arayışının sembolü olan Mamdani'nin sosyalist politikalar yürütmekte ne kadar başarılı olacağı ziyadesiyle tartışmaya açık bir konu. Ancak bir başarıdan söz edilecekse, bu başarı Trumpçı kitlenin de sürekli dem

vurduğu ve Trump'ın da seçim kampanyaları boyunca sürekli eleştirdiği ABD seçim sistemine karşı gerçek bir alternatifin yaratılması ve bunun tabandan örgütlenebilmiş olmasıdır.

Üzerinde durulması gereken bir diğer başarı ise söylem ve programla ilgilidir. ABD'de merkeze yakın solu işçi sınıfından koparan kültür savaşının üstünden atlanmasıdır. Herhangi bir kimliğe karşı düşmanlık gütmekten, kimlikleri etrafında birleştirebilecek bir sınıf odaklı söylemin başarısıdır.

Bu iki başarının bize gösterdiğiyse, gerçek bir sosyalist örgütlenme için sahip olunan potansiyeldir. Trump'a oy veren, sistem tarafından dışlanmış ve yoksullaştırılmış "Pas Kuşağı" olarak anılan bölgelerde yoğunlaşan kitlelerin Trump'ta çözüm aradıkları problemlerine gerçek bir alternatifle hitap edebilme potansiyelidir. Bunu kültür savaşının kavramları ve sembollerini aşarak yapabilme ve Amerikan antikomünizmini gerçek anlamda alt edebilme potansiyelidir. ●●

2026'da öğrencileri ne bekliyor?

2025 sonlanırken bütçe görüşmeleri dolayısıyla tüm gözler Ankara'da. Şüphesiz her bir bakanlığa ne kadar bütçenin ayrıldığı siyaseten önem taşıyor. Örneğin Milli Savunma Bakanlığı'na ayrılan bütçe rejimin "bölgesel güç olma" planlarına dair ipuçları barındırırken; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na ayrılan bütçe ise Aile Yılı kapsamında geliştirilen, kadınlara ve lgbti'lara yönelik saldırı politikalarının seyrini belirleyecek. Bu bağlamda, yeni yıla girerken öğrencilerin gündemine oturan iki süreç öne çıkıyor: asgari ücretin ve Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın (GSB) bütçesinin belirlenmesi.

Bilindiği üzere GSB'nin bütçesi yıllardır genel bütçe dağılımı içerisinde azalmakta. Bu sene daha da azalması ise olasılığın ötesinde, daha önce satırlarımızda yer verdiğimiz üzere planlanan bir durum. KYK'ya bağlı olan yurt, yemekhane, burs ve krediler dahil bütün hizmetlerin GSB bütçesinden finanse edildiğini düşünürsek meselenin gerçek vahameti ortaya çıkıyor. Öğrenciler bilinçli olarak her zamankinden daha kötü yaşam şartlarına, daha kötü yemeklere ve daha az burslara mahkûm ediliyor. Bu sebeple

ZIRHLI TREN

GSB bütçesi görüşmeleri devlet erkânı arasında yürütülen formalitelerden ibaret değil, bizzat öğrenci mücadelesinin merkezine oturması gereken, alabildiğine siyasi bir mesele.

Asgari ücret zammının öğrencilerle ilişkisini anlamak ise ilk bakışta zor olabilir. Burada hep akılda tutmamız gereken bir husus var: Çalışanların neredeyse yarısının asgari ücrete mahkûm edildiği ülkemizde, emekli aylıklarından tutun sendikalı işyerlerinin toplu iş sözleşmelerine kadar bütün ücretler kerteriz olarak kendisine asgari ücret zammını baz alır. Bu da demek ki bu

sene KYK burs ve kredilerine yapılacak zam oranı, GSB bütçe görüşmeleri kadar Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun iki dudağının arasından çıkacak karara bakıyor. Rejimin "beklenen enflasyon" safsatasıyla asgari ücrete getirmek istediği korkunç zam oranı bu cephede de öğrenciler açısından pek parlak bir tablo çizmiyor. Hoş, resmi enflasyon oranını baz alsa bile yapacağı zam ile KYK bursları 4000 TL'yi geçmeyecekti...

Tüm bu acı gerçeklere rağmen öğrenciler olarak insanca yaşam şartlarına erişmek adına hâlâ bir çıkış yolumuz var. Bulduğumuz okullarda, bizi açlığa mahkûm eden KYK

burslarını kabul etmediğimizi haykırmamız gerekiyor. Yaşamımızı, kapıları bizlere açılmayan bütçe ve ücret görüşmelerine emanet edemeyiz. Bu yüzden okullarda mücadele ederken "KYK burslarına 3 ayda bir gerçek enflasyon oranında otomatik zam" sloganını öne çıkaran bir "KYK Burslarına Zam" kampanyası yürütmek en acil görevimiz. Böyle bir kampanyanın başarıya ulaşabilmesi için mümkün olan en geniş öğrenci kitlesini bu taleplere kazanmamız gerekiyor. ●●

Dünyaya bir gelecek için...

20 Kasım Dünya Çocuklar gününü geride bıraktık. Sermayenin geride bıraktığı ise, sadece 2024-2025 eğitim öğretim yılında iş cinayetlerine kurban giden en az 81 çocuk işçi. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi verilerine göre 5-17 yaş arası kayıtlı çocuk işçi sayısı 869 bin, kayıtdışı ve mevsimlik çalışan çocuklarla birlikte sayı 2 milyon; bunların 505 bini Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) kapsamında. Gidip bu rakamların artacağını gösteriyor. Yani işçi sınıfının yeni kuşağının daha büyük bir bölümü, sermayenin doymak bilmez kâr hırsına, güvencesiz ve örgütsüz çalışma hayatına erkenden mahkûm ediliyor. Çocuk işçi emeğinin sömürülmesinin yanında, Şanlıurfa'da cinsel istismara maruz bırakılarak hayatını kaybeden Muhammed Kendirci cinayetinde gördüğümüz gibi, çocuklar her türlü saldırıya açık hale geliyor. Bütün bunlar, işçi sınıfı üye-

ZIRHLI TREN

rine daha büyük bir saldırının parçası tabii ki. Orta Vadeli Program'ın çocuklara ve öğrencilere yansımaları sadece okuyarak geçimini sağlamasını mümkün kılmayan burs miktarları; nitelsiz, asansörlerinde öldükleri yurtlar; zehirlendikleri yemekhaneler olarak karşımıza çıkıyor. Bu madalyonun diğer yüzünü de ilk bölümdeki verilerin de gösterdiği gibi, okul sıralarında barınmayan çocukların, işyerlerinde deyim yerindeyse kırma ve istismara maruz kalmaları oluşturuyor. Kâğıt üstünde "eğitim" programı olan MESEM protokolü gibi programlar, çocukları eğitim hayatından koparıp, erken yaşta işçileştirmekten başka hiçbir şeye hizmet etmiyor. Çocuk işçiler, Bakanlık tarafından hiçbir denetime tabi tutulmayan fabrikalarda ve atölyelerde sermayenin insafına bırakılıyor.

Bu satırlarda, tek tek isimlerini anamasak da iş cinayetinde hayatını kaybeden her bir sıra arkadaşımızı hatırlamak boynumuzun borcu. Fakat şimdi anmanın ötesine geçmeli, en acil taleplerimiz etrafında seferber olmalıyız: MESEM protokolü iptal edilip çocuk işçiliği yasaklanmalı, bu programlar aracılığıyla patronlara aktarılan kaynaklar işçi ve öğrencilerin ihtiyacına göre kullanılmalıdır. Burslara üç ayda bir enflasyon oranında zam yapılmalıdır. KYK kredileri borsa çevrilmeli, öğrencilerin borçlandırılarak geleceklerinin ipotek altına alınması engellenmelidir. Tüm işçi sendikaları, çocuk işçiliğine karşı ortak bir eylem programı çerçevesinde mücadele etmeli; işçi sağlığı ve iş güvenliği için işçi denetimi talep etmelidir.

Dünyaya bir gelecek için, çocuklara bir gelecek verelimiz! ●●

Bilgi Üniversitesi'nde akademik kıyım: sözleşmeler iptal, kadrolar kaldırılıyor

Eylül ayında, eski sahibi Can Hol-

OKUR MEKTUBU

leşenlerine de dayatılıyor. Bu dayatma'da yapılan operasyonlar kapsamında el konularak mütevellî heyeti yerine kayyum atanmasıyla gündeme gelen İstanbul Bilgi Üniversitesi, şimdi de keyfi olarak işten çıkarılan akademisyenler ve araştırma görevliliği pozisyonunun kaldırılması fikriyle atamaları iptal edilen kadrolar gibi derinleşen güvencesizlik koşullarıyla gündemde. Elbette Bilgi Üniversitesi bir istisna değil. Öğretmen Sendikası Vakıf Üniversiteleri Birimi'nin aktardığına göre son tercih döneminde fahiş fiyatlarıyla kontenjanlarını dolduramayan en az 10 vakıf üniversitesinde akademisyenlerin işlerine son verildi.

manın Bilgi'deki sendikal mücadelenin en örgütlü olduğu ve toplu iş sözleşmesinin kıyısından dönüldüğü 2010 sürecini takip etmesi de elbette tesadüf değil. Keyfiyet ve hukuksuzluk bunlarla sınırlı kalmıyor. 2020'de çıkan ilgili yasaya rağmen Bilgi'deki araştırma görevlileri hâlâ devlettekinden daha düşük maaş alıyor; özel sağlık sigortası ve yemek kartı hakları sürüncemede bırakılıyor. Öğrenciler için ise durum daha vahim: Aylık kredi-burs miktarının 3000 lirada kaldığı bir dönemde, yemekhanesi ve kantini bulunmayan Bilgi'deki en ucuz özel işletmedeki tabldot yemek 300 liradan başlıyor; üs-

Bilgi Üniversitesi'nde ise bir araştırma görevlisinin sözleşmesi, hiçbir somut ve yasal gerekçe sunulmadan feshedildi. Bu keyfi uygulama "performans" dayatması, angarya ve mobbing sebebiyle iki araştırma görevlisinin daha geçtiğimiz akademik yıl içinde istifa etmek zorunda bırakıldığı İşletme Fakültesinde yaşandı. En az dört araştırma görevlisi kadrosunun iptal edilmiş olması da yine üniversiteyi şirket gibi yöneten kâr odaklı uygulamaların bir parçası. Gündemde araştırma görevliliği pozisyonunun kademeli olarak kaldırılarak yerine lisansüstü öğrencilerin burs adı altında düşük ücretle veya ücretsiz olarak kısa süreli ve yarı zamanlı sözleşmelerle çalışacağı ve sendikalaşma haklarından da mahrum bırakılacağı bir işleyiş var.

Bu mahrumiyet halihazırda taşeronlaştırılmış olan temizlik, yemek, teknik destek gibi alanlarda çalışan üniversite bi-

telik okul yönetimi bu işletmeyi "yemekhane" olarak tanıtmıyordu. Bu dayatmalara ve güvencesizliğe karşı Bilgi Üniversitesi'nde yıllar sonra yapılan güçlü sendikal eylemi gerçekleştirdik. Öğretmen Sendikası, DİSK Sosyal-İş ve Eğitim-Sen 6 No.lu Şube'de örgütlü olan idari ve akademik çalışanlar; yine önceki hafta yemekhane hakları için okul yönetimine topladıkları 1800'ü aşkın imzayı ileten öğrenciler ve dayanışmak için yanımızda olan siyasi parti ve demokratik kitle örgütleri temsilcileriyle birlikte basın açıklamamızı gerçekleştirek sözleşme ve kadroları iptal edilen arkadaşlarımızın işe iadesini, güvenceli istihdam ve çalışma koşullarını ve tüm bileşenlerin dahil olduğu demokratik üniversite taleplerimizi yükselttik.

Bilgi Üniversitesi'nden bir Araştırma Görevlisi ●●

Çıkmayan zorlu lekelerle kültür-sanat: Terminal Kadıköy örneği

Belli bir süredir müzik sektöründe çeşitli rollerde, çoğunlukla güvencesiz çalışan biri olarak, kültürel alanların farklı endüstrilerdeki faaliyetlerin üstünü örtmek adına kullanılmasına aşınayım. Terminal Kadıköy'deki etkinlik mekânları üzerinden bunun güncel bir örneğine dikkat çekmek için yazıyorum.

Söğütlüçeşme durağında yer alan Terminal Kadıköy'ün hayata geçebilmesi adına, konum yıllarca atıl bırakılarak rıza inşa edildi. Böylece insanların para harcamaksızın kullanabileceği bir alanın daha kaybı göze çarpmaz oldu. Bu dikkat dağıtmanın beraberinde getireceği adimsa belliydi: belli kültürel sermaye gruplarının ilgisini çekmek. Kültürel alanı belli yatırımlarına paravan olarak kullanan kripto para borsası Paribu'nun yeni etkinlik mekânı Paribu Art da kent suçu tartışmalarının ortasındaki bu

konumda yerini aldı. Bir diğer kültür mekânı Komünite de buraya açıldı. Artık hedef, olan biteni normalleştirmek için dikkatleri üzerine toplamakta.

OKUR MEKTUBU

Bunun yolu da tabii bir kez daha kültür-sanat endüstrisinden geçiyor.

Geçtiğimiz günlerde Kadıköy'ün taze etkinlik mekânı, Paribu Art'ta bir festival gerçekleşti. Bu festival, Avrupa Birliği fonuyla “müzik sektöründe kadınların görünürlüğü” üzerine çalışan bir STK tarafından düzenlendi. Sayısız “alternatif” ismin katıldığı ve

“bağımsız” oluşumların sponsorluğunu üstlendiği festivalle müzik sektörü, suç aklama ritüellerinin bir diğerine imzasını attı. Mekânın başına yerel

nunu yapmaktaydı. Tabii bu sektörde her şeye rağmen kimse alternatif konumlanmalarını kaybetmez, tatlar kaçmaz.

Herkes bilir ki burada yaratıcı endüstriler zararına çalışır. Küresel üretim ağını elinde tutan plak şirketleri ve müzik platformlarının cebine girerse bir şeyler girer. Ya alkol şirketlerinin sponsorluklarına bağımlısıdır ya da tekelleşmiş mekânlara. Bir de bolca stajyer, gündelik çalışan, güvencesiz işçi emeğine bağımlısıdır.

Bugün Terminal Kadıköy'de yaşananlar, kültür politikalarının kent hakkı, sermaye hareketleri ve emek rejimleriyle ne kadar iç içe geçtiğinin güncel bir örneği. Bu yüzden kültürel alanlar üzerine birlikte söz üretmek ve başka ilişki biçimleri düşünmek gerek. ●●

Bir kültür-sanat emekçisi

Bir dejavu içinde asgari ücret dönemi

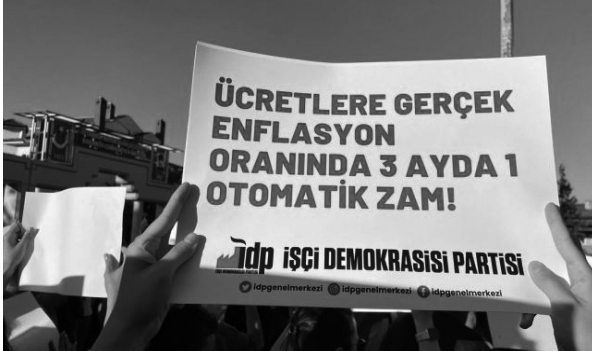
OKUR MEKTUBU

Asgari ücret size bir hayat değil, bir senaryo sunar. Bu senaryoda her şey bellidir; sürpriz yoktur. Sürpriz, lükstür. Siz sadece, daha önce defalarca oynanmış bu oyunun içinde, aynı replikleri söyler, aynı hareketleri tekrar edersiniz. Ve her seferinde o tanıdık acıyı, o bildik sıkışmışlığı fark edersiniz. İşte o an dejavu çarpar sizi: “Bu anı daha önce de yaşamıştım,” dersiniz.

Yoksulluk, biriken çaresizliklerle yoğrulmuş bir varoluş halidir. Asgari ücret, bu varoluşun tam merkezinde durur. Kâğıt üzerinde “yaşamak için verilen en az miktar” olarak tanımlanır ama gerçekte yaşamı değil, yalnızca hayatta kalmayı mümkün kılar; yoksulluğun kurumsal hali olur. Ve bu kurumsal yoksulluğun en acımasız yanı, bir dejavu çemberine hapsolmaktır. Bu, zamanın değil, çaresizliğin tekerrürüdür.

Ayın birinde cüzdana giren, 15'inde eriyen, 20'sinde bu-

harlaşan bir gelirle her ay aynı döngüyü yaşamak... Faturalar aynı kâbus dilinde fısıldar, market fişleri aynı kısıtlı hayatın kanıtıdır. Bu döngüyü kıran değil daha da kemikleştiren bir gerçeğe yüzleştiğiniz yeni bir asgari ücret dönemi gelmiştir. Aynı hikâyeler: “Asgariye zam

enflasyonu tetikler.” Telaffuz edilen rakamlar açlık sınırının altında seyreder.

Bizi bekleyen, enflasyonun görünmez dişleriyle her an kemirilip değersizleşen bir gelirdir bu. Giderek ağırlaşan bir geçim yükünün ta kendisidir. Fakat bu kader değildir. Bu; örgütsüzlüğün, dağınıklığın, bölünmüşlüğün sonucudur. Ger-

çek değişim, işçinin kendi kaderine seyirci olmayı reddettiği anda başlar. O an, bürokrasinin tabelalarının değil, işçi demokrasisinin söz aldığı andır. O an, koltuk sevdası değil, üretenlerin kolektif iradesi konuşur.

Artık taleplerimizi patronlar belirlememeli! En temel haklarımız onların keyfine bırakılamaz. Asgari ücret, Saray masasının lütfu değil, emeğin karşılığıdır. Bu yüzden asgari ücrete üç ayda bir en az enflasyon oranında otomatik zam yapılmalıdır. Çünkü açlık her gün artarken, ücret yılda bir gün artamaz.

Gerçek çözüm, bu düzenin değişmesinde yatar. Çözüm ne yeni bir liderde ne de Saray'ın değişmesinde. Çözüm, emekçilerin yönetiminde; her fabrikada, her atölyede, her şantiyede “Biz üretiyoruz, biz yöneteceğiz” diyen sınıf bilincinde. Çünkü bu düzeni kuranlar değil, onu her gün sırtında taşıyanlar yönetmelidir. ●●

Metal işçisi Yılmaz

Çocuk işçiliği ve iş cinayetleri üzerine

Bazen bazı haberleri okuduğum-

OKUR MEKTUBU

da, çocuk yaşlarda işyerinde oynadığımız tehlikeli oyunlar aklıma geliyor. O zamanlar bizim için bunlar sadece eğlenceydi. Şans işte; o tehlikeli oyunların hiçbirinde bana bir şey olmadı. Ama bugün düşünüyorum da, aynı şeylerin bizim başımıza gelmemesi yalnızca bir tesadüf mü.

O günlerde yaptığımız oyunlardan bazılarını anlatmak isterim; çünkü hepsi de sonucunda ağır bedeller doğurabilecek türden tehlikeli hareketlerdi. Mesela bir rulmanı bir tornavidaya geçirip yüksek basınçlı hava tabancasıyla döndürürdük. Rulman öyle bir hızlanırdı ki, yere bıraktığımızda kıvılcım saçsa ilerler, duvara çarptığında betonda bile ciddi bir göçük bırakırdı. Şimdi düşünüyorum da... Ya o rulman sekip bize gelseydi? Ya yakındaki argon ya da diğer parlayıcı tüplere denk gelseydi? Sonuçların ne olacağını artık çok daha iyi biliyorum.

Bir diğer oyunumuz da metal kesme uçlarıyla yaptığımız “düdüklerdi.” Karbür uçlu cıvata deliğinden ince bir çubuk geçirir, yine yüksek basınçlı hava ile döndürürdük. Çıkan ses hakem düdüğünü andırırdı; bu bize büyük bir mutluluk verirdi.

Öğle yemeğine giderken bir-birimize haber

vermek için böyle bir yöntem geliştirmiştik. Ama o karbür ucu dengede tutamazsan, parmak uçlarını parçalayabilecek bir kesiciydi. Daha bunun gibi saymakla bitmeyecek tehlikeli oyunlarımız vardı. Makinede çalışan arkadaşımızı korkutmak için sac tenekelere vurur, dikkatini dağılsın diye el kol şakaları yapardık.

Bu satırları okuyanları duyar gibiyim: “Arkadaş, insan bunları neden yapar? Kafanız çalışmıyor muydu?” Evet, çalışmıyordu... Çünkü çocuktuk. Amacımız; geçim sıkıntısı içinde, omuzlarımıza yüklenen sömürü düzeninin beklediği kâr artırmak değil, sadece oyun oynamaktı. Çünkü çocuktuk. Bu acizliğimizi değil, kapitalizmin vahşiliğini gösterir: Öğrenmesi, okuması, eğlenmesi ve sosyal bir çevre kurması gereken çocukların emeği sömürülüyordu.

Bir insanın kalifiye bir eleman olabilmesi için en az 25 yaşına kadar öğrenerek, deneyim kazanarak yetişmesi gerekir. Çocuk işçiliği ise bu süreci tamamen yok eder. Çocuklar çalışmak için değil, çocukluklarını yaşayabilmek için vardır. ●●

Bir metal işçisi

Ne, neden niçin devrim?

Devrim kelime-

OKUR MEKTUBU

vermezlik içinde çü-

si pek çok işçi arkadaşımızın kulağına ürkütücü veya hayali bir şey olarak gelir. Gerçekleşmesi imkânsız veya gerçekleşse bile işçiler adına bir fayda sağlamayacak bir gelişme olarak düşünülür. Peki, bu kavramın ne anlama geldiğinin gerçekten farkında mıyız? Veya düzen siyasetinin sınırları içerisinde mevcut sorunlarımıza çözüm bulmamız mümkün mü?

Devrim, en basit tanımıyla devlet yönetiminde veya toplum düzeninde gerçekleştirilen köklü, radikal nitelikteki değişimdir. Siyasal, sosyal ve ekonomik baskıların birikmesi sonucu toplumun mevcut düzeni aşmak için harekete geçmesi olarak da değerlendirilebilir. Bu bağlamda devrim, yalnızca bir tercih değil, tarihsel koşulların zorladığı bir zorunluluk haline gelir.

Ülkemizde devrimin neden gerekli olduğunu sosyal açıdan ele alalım. Örneğin, AKP iktidarı kadınlara yönelik şiddet vakalarında dahi caydırıcı bir irade ortaya koymaktan kaçıyor. Kadınların temel hakları sistematik biçimde ihmal edilirken, mevcut yönetim toplumun en kırılgan kesimlerine dahi adalet sağlayamıyor. Meclis ve Saray lüks, gösteriş ve hesap

rürken, siyasal yapının tümüyle yenilenmesini zorunlu hale geliyor.

Ekonomik açıdan ise ülkenin durumu daha da çarpıcı. Halk barınma, beslenme ve giyinme gibi en temel ihtiyaçlarını dahi karşılamakta çok büyük güçlükler çekiyor. Yoksulluk sınırının 92.547 TL'ye ulaşması, işçi sınıfının sefalet koşullarına mahkûm edildiğini açıkça gösteriyor. Her geçen gün artan hayat pahalılığı, zamlar, düşük ücret politikaları ve sosyal devletin tasfiyesi, ekonomik düzenin sürdürülemez olduğunu kanıtlamaktadır. Taciz, cinayet, işsizlik, yoksulluk ve ayrımcılık gibi sorunların giderek derinleşmesi; siyasi iktidarın çözüm üretmek bir yana, krizi yönetmekten dahi uzaklaştığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle baskı ve sömürüye dayanan mevcut sistem yerine, özgürlük ve eşitliğe dayalı yeni düzene ihtiyacımız var. Bu değişimi ise ancak işçi sınıfı ve ezilen kesimlerin ortak mücadelesi getirebilir. Bu nedenle düzen siyasetinin benzer seçeneklerini reddetmeli; kökten bir dönüşümü, devrimi, emekçilerin yönettiği bir düzeni savunmalıyız. ●●

Bir petrokimya işçisi

Bir kavram: Asgari ücret

Asgari ücret, isminden anlaşıldığı üzere bir çalışana yasal olarak verilebilecek en düşük ücreti ifade eder. En genel anlamıyla bu ücret çalışanın asgari yaşam maliyetini karşılamaya yetecek bir miktardır. Peki asgari yaşam maliyetinin ne kadar olduğu nasıl belirlenir? Başka bir soru daha soralım, asgari yaşam maliyetine çalışmak reva mıdır?

Türkiye'de asgari ücret teknik olarak her sene sonunda toplanan bir ko-

misyon tarafından masada belirlenir. Bu komisyon da hükümet, işveren ve işçi tarafı beşer üye ile temsil edilir ve oy çokluğu ile karar alınır. Teknik olarak asgari ücret böyle belirlenir; işçilerin azınlık olarak temsil edildiği bir komisyon tarafından...

Asgari ücreti esas belirleyen ise, bütün ücretlerin belirlenmesinde olduğu gibi, işçi sınıfının örgütlülüğü ve mücadelesidir. Sendikaların, işçi örgütlerinin dağınık ve

zayıf olduğu bir emek rejiminde asgari ücretin düşük tutulması sermaye açısından daha kolaydır.

Asgari ücret gündemi Türkiye'de çok belirleyici çünkü çalışan nüfusun yarısından fazlası bu cıvarda ücret alıyor. Ayrıca asgari ücrete yapılan zam bütün ücretleri dolaylı olarak etkiliyor. Ekonomik açıdan işçi sınıfının en temel gündemi yani... AKP hükümetleri uzun bir süre asgari ücreti basıkılamamaya çalıştı. En

azından enflasyonla paralel olarak artan bir asgari ücret denklemi kurmaya çalıştı. Asgari ücret bir düzeyde tutulurken yoksullaşmaya karşı dönem dönem sosyal politikalara hız verildi. Rejim bunu da seçim ekonomisi vesilesiyle yapabildi. Musluğun ağzı ancak seçim dönemlerinde biraz açıldı, sandık masadan kalkınca musluklar da kapandı. Öte yandan son 20 yılda asgari ücretle çalışan nüfus çok ciddi oranda arttı. Sonuç

olarak emekçiler yoksullukta eşitlendi; emeğin milli gelirden aldığı pay azalmaya devam etti.

Tek Adam rejiminin son yıllarda uyguladığı Şimşek Programı ise tabloyu daha dramatik bir hale getirdi. Son yıllarda asgari ücret zammı enflasyonun da altında tutuluyor ve emekçilerin alım gücü reel olarak küçülüyor. Sene başında belirlenen asgari ücret sene ortası gelmeden eriyiveriyor.

İnsanca bir yaşam için asgari ücret yoksulluk sınırının üzerine çıkmalı; yukarıdaki bütün unsurlar düşünülünce bu talep oldukça radikal ve beraberinde başka önlemler de gerektiriyor. Bu yüzden sermayeye karşı bütünlüklü bir mücadele şart. Kamulaştırma ve servet vergisi dahil olmak üzere sermayeye karşı radikal önlemler; bunları hayata geçirebilecek birleşik bir mücadele hattı! ●●

YAĞIZ ALP DEMİR

Hukuk köşesi: Toplu iş sözleşmesi

Toplu İş Sözleşmesini (TİS), işçilerin sendika aracılığıyla işverene karşı toplu pazarlık yapma hakkı olarak tanımlayabiliriz. Ücretler, çalışma saatleri, sosyal haklar, ikramiyeler, izinler gibi çalışma koşullarıyla ilgili konularda tek tek değil, birlikte söz söyleme ve karar alma gücü verir. TİS'ler en az 1, en çok 3 yıl süreli olabilir.

TİS hakkı, yürürlükteki kanunlar gereği ancak sendika aracılığı ile kullanılabilir. İşyerinde sendikal örgütlenme, işçilerin çoğunluğunun yetkili sendikaya üye olması,

sendikanın bakanlıktan yetki belgesi alması gibi adımlardan sonra sendika ile işverenin masada anlaşma sağlaması durumunda ortaya bir toplu iş sözleşmesi çıkmış olur.

İşçi sınıfının en temel haklarından biri olan TİS hakkı, işçiye tanınan bir lütuf değil, tarih boyunca sınıf direnişleriyle kazanılmış bir mevzidir. TİS detayları mevzuat ile düzenlense de her bir hüküm sınıf mücadelesiyle sahada var olur. TİS hakkı patronun kârını tehdit eden baş düşmanlardan olmasına rağmen bugün biz bu hakkın ve-

rilen sınıf mücadeleleri sonucunda kanunlaşmış olduğunu görüyoruz.

TİS sayesinde patronun kendi hazırlayıp imzalattığı bireysel iş sözleşmeleri hükümsüz kalır; işçi, patronun keyfi uygulamalarına karşı korunur. TİS sonucu ücretler yükselir, ücret artışları güvence altına alınır; sosyal haklar (yol, yemek, yakacak, prim, erzak, ikramiye vb.) genişler; fazla mesai, vardiya düzeni, iş güvenliği gibi temel çalışma koşulları belirlenir; keyfi yönetim engellenir, işçi güvencesi artar. Özetle, işçilerin

insanca yaşamaya yönelik ortak iradeleri ve üretime gelen güçleri patrona karşı TİS pratiğiyle vücut bulur. Ama tekrar ediyoruz, tüm bunlar işçilerin örgütlenmesi ve kararlılığıyla mümkün.

İşveren TİS'e uymak zorundadır. Uymaz ise işçilere tazminat ödeme yükümlülüğü doğar. Ayrıca idari yaptırımlar uygulanır.

TİS imzalanmasa bile örgütlü mücadele ile kazanılan her deneyim sınıfın hafızasına kazınır. Aralık 2024'te TİS hakkı için başlayan Temel Conta direnişi kararlılık-

la devam ediyor. İşçiler yetki gaspına karşı yalnızca hukuk mücadelesi vermiyor, aynı zamanda patronun sendikasıylaştırma ve yıldırma politikalarına karşı dayanışmayı kararlılıkla sürdürüyor.

Queen Flowers'ta sendikalaştıkları için işten atılan işçiler TİS hakkının yalnız mahkeme salonlarında değil, fabrika önlerinde, direniş çadırılarında da savunulduğunda kazanılabileceğini gösteriyor. Yasal süreçler devam etse de işçilerin birlik olmasının patronu geri adım atmaya zorla-

dığına tanık oluyoruz. Bugün Temel Conta, Queen Flowers ve Smart Solar işçilerinin direnişi gibi pek çok direniş yarın başka işyerlerinde tezahür edecektir.

Geçmişten günümüze tecrübe ettiğimiz üzere bürokratik engellerin ardına saklanan patronların karşısına ancak örgütlü işçi sınıfı çıkabilir. İşçinin çalışma koşullarını ilgilendiren ve insanca yaşamaya elverişli hale getiren TİS pratiğinin sınıfın gündelik hayatına etki edebilmesi ortak ve birleşik bir mücadeleden geçiyor. ●

Tarihte bu ay: Muhammed Buazizi bir devrimin fitilini ateşledi

17 Aralık 2010'da Tunus polisi tarafından tezgâhına el konulmasını ve aşağılanarak kötü muamele görmesini protesto eden sokak satıcısı Muhammed Buazizi, Sidi Bu Zeyd'de kendini yakarak intihar etti. Buazizi'nin bu intihar eylemi, 23 yıldır Zeynel Abidin Bin Ali diktatörlüğü altında ezilen ve sömürülen Tunuslu işçilerin ve emekçi halkın sabrını taşıran damla oldu. Tek geçim aracı olan tezgâha Bin Ali rejiminin polisleri tarafından el konulmasına isyan eden Buazizi'nin adalet arayışı, Tunus halkının işaret fişeği oldu ve kitleler seferber olmaya başla-

dı. Buazizi'nin ölümünün üzerinden henüz bir ay geçmeden, Tunus halkı onun intikamını aldı ve 14 Ocak 2011'de diktatör Bin Ali ülkeden kaçtı.

Tunus'ta başlayan ayaklanma dalgası Mısır'a, Libya'ya, Suriye'ye, Bahreyn'e, Ürdün'e ve daha birçok ülkeye sıçradı. Kuzey Afrika ve Ortadoğu'yu bir devrimci ayaklanma dalgası kapladı. Bu devrimci dalganın parçası olan emekçi halk kitleleri, aslında Buazizi'de kendilerinin bir yansımasını, bir sınıf kardeşini görüyorlardı. Buazizi bir işçi ailesinde doğmuştu. İnşaat işçisi olan babası göçmen işçi

olarak gittiği Libya'da, Buazizi henüz 3 yaşındayken kalp krizi geçirerek ölmüştü.

Babusa (arkadaşlarının Buazizi'ye verdikleri takma isim) henüz 10 yaşına gelmişken ailesinin geçimini üstlendi. 6 kardeşi-ne ve amcasına bakmak için okulu bırakarak çeşitli işyerlerinde düzensiz işlerde çalışmaya başladı.

Buazizi ailesi, Bin Ali rejiminin IMF planlarına uygun olarak Tunus tarımını kapitalizme ve büyük tekelere açma politikasının bir sonucu olarak, babalarından kalan ufak parça bir tarım arazisini Tunus bankalarına kaptırdı. Buazizi, Sidi Bu

Zeyd merkezine 20 dakikalık mesafede sıvalı bir evde yaşıyordu. Sidi Bu Zeyd o sırada iki yönüyle meşhurdu: Birincisi, yerel yönetimin gırtlığına kadar yolsuzluğa batması ve ikincisi de, kentteki işsizlik oranının yüzde 30'a dayanmasıyla.

Buazizi ilk önce asker olarak düzenli bir maaşla çalışmak için orduya başvurdu ancak kabul edilmedi. Başvurduğu diğer işlerden de kabul almadı ve böylece, ayda yaklaşık 140 dolar kazanacağı sokak satıcılığı işine sürüklendi. Babusa, 16 Aralık 2010 günü, saat 22.00 civarında, ertesi gün satacağı ürünü almak için

yaklaşık 200 dolarlık bir borç sözleşmesi imzaladı. Ertesi sabah 10.30 gibi polisin tacizleri ve rüşvet talepleri başladı. Babusa polisler rüşvet ödeyemeyince tezgâhına el kondu. Bir saat sonra, 11.30'da, Babusa trafiğin ortasında arabaların karşısına geçerek "Nasıl geçimimi sağlamamı bekliyorsunuz?" diye bağırdı ve kendini ateşe verdi. Cenazesine 5 bin kişi katıldı ve cenaze alayı boyunca atılan sloganlar, Bin Ali'den Buazizi'nin intikamının alınmasına çağrı yaptı.

Tunuslu yoksul bir emekçi olan Buazizi'nin yaktığı işaret fişeği, böl-

gedeki gerici rejimleri kökünden sarsan devrimci bir süreci tetikledi. Bütün çelişkilerine ve zayıflamalara rağmen bu süreç bugün hâlâ sürüyor. Üç yıl önce İran'da kadınların öncülük ettiği büyük seferberlik ya da geçen sene Suriye'deki diktatörlüğe son verilmesi, bu devrimci dalganın birer yansımasıydı. Bugün de Kuzey Afrika ve Ortadoğu halkları ekmek, onur ve adalet mücadelesini kararlılıkla sürdürüyor. ●●

25 Kasım'ın ardından

Haklarımızı, emeğimizi, bedenimizi ve hayatımızı teslim etmeyeceğiz!

KADIN DAYANIŞMASI

25 Kasım günü kadınlar dünyanın her yerinde erkek-devlet şiddetine karşı sokaklardaydı. İstanbul'da da bileşeni olduğumuz 25 Kasım Kadın Platformu'nun çağrısıyla "Aile ahlak dediniz, sömürdünüz katlettiniz. Erkek-devlet şiddetine karşı kadınlar isyanda!" pankartının arkasında binlerce kadındık.

Önce "Aile Yılı", ardından "Aile ve Nüfus On Yılı" ilanlarıyla hayatlarımıza dadanan devletin aileyi merkeze alan söylemi büyüdükçe bizim hayatlarımız küçüldü; haklarımız, bedenlerimiz ve özgürlüğümüz sistematik biçimde hedef alındı. Bizler, 25 Kasım'da yalnızca erkek şiddetine değil, aynı zamanda bu şiddeti mümkün kılan cezasızlık düzenine, emeğimizi ve bedenimizi kuşatan patriyarkal sisteme itiraz etmek için sokaklara çıktık.

Geçtiğimiz yıl 394 olan kadın cinayeti sayısı, KCDP'nin ekim

ayı raporuna göre bu yıl 407. Cinayetlerin büyük bir kısmı hâlâ aile içinde, çoğu zaman "nedeni tespit edilemedi" denilerek üzeri örtülen biçimlerde işleniyor.

Peki bu yıl şiddet gören kadınlar için ne yapıldı? Boşanma süreçlerinde zorunlu arabuluculuk getirildi. "Süreci kolaylaştırma" adı altında süreci zorlaştıran yeni bir baskı mekanizması yaratıldı. Hem kadınların ekonomik özgürlüklerini zayıflatan hem de şiddet gördüğü ilişkiden çıkmak isteyen kadınları failleriyle kapalı odalarda görüşmeye mecbur bırakan bir sistem kuruldu. Boşanan ya da boşanmak isteyen kadınlara yönelik hiçbir koruyucu önlem alınmadı. Nafaka hakkı zaten yıllardır tartışma konusu yapılarak kadınlar sürekli tehdit altında tutuluyor. 6284 etkin biçimde uygulanmıyor. Erkek yargı, her zaman olduğu gibi failleri cezasız bırakmayı sür-

dürüyor. Erkeklik indirimleri ve minimum cezalar, erkek şiddetini fiilen devlet politikası haline getiriyor.

Tahakküm yalnızca evlerimizde ve yaşam hakkımız üzerinde kurulmuyor. Erkekler gibi erkek devlet de bedenlerimiz üzerinde hak iddia ediyor. 2025 yılının bir kampanyası olan "Normal Doğum Eylem Planı" rezaletini unutmadık. Sezaryene karşı açılan savaşa kadınların doğum tercihleri dahi kontrol altına alınmak isteniyor. "Normal" olan yalnızca Tek Adam rejiminin uygun gördüğü şey artık.

Farklı cinsel yönelimler ve cinsiyet kimlikleri ise yasaklamaya varan adımlarla hedef haline getirildi. 11. Yargı Pake-ti'nin kamuoyuna sızan fakat Meclise sunulurken çıkarılan maddelerinde lgbti+lar açıkça kriminalize ediliyor, toplum-

sal hayattan dışlanıyordu. Bu maddelerin başka bir paketle önümüze gelmeyeceğinin hiçbir garantisi yok.

İşsizlik oranları artarken çözüm üretmek yerine kadınları güvencesiz ve esnek çalışmaya iten, emeğimizi değersizleştiren politikalar devreye sokuluyor. Erdoğan son konuşmasında ev işlerinin ve çocuk bakımının "kadının görevi" olduğunu bir kez daha vurguladı; erkekleri de ancak "kadınlara destek olmaya" çağırdı. Emeğimiz görünmez, yükümüz sonsuz, haklarımız ise sürekli hedefte.

Diğer yandan Filistin'de süren işgal, kadınların ve lgbti+ların en temel haklarını -barınma, su, hareket özgürlüğü- hedef alıyor. Filistinli kadınlar hem soykırımcı İsrail devletinin Siyonist saldırılarına hem de savaşın yarattığı yoksulluğa, göçmenliğe, bakım yükünün katlanıncasına ve top-

lumsal cinsiyet temelli şiddete karşı direniyor. Evlerini, çocuklarını, hayatlarını korumaya çalışırken aynı zamanda özgürlük mücadelesinin ön saflarında duruyorlar. Filistin'in feminist bir mesele olduğunu biliyoruz çünkü dünyanın neresinde olursa olsun, militarizm kadınların yaşam hakkını, beden bütünlüğünü ve özgürlüğünü tehdit ediyor.

Tüm baskı politikalarına rağmen geri adım atmıyoruz. Çünkü biliyoruz ki yaşadığımız hayat da sokaklar da bizim. 25 Kasım'da Taksim'de binlerce kadın ve lubunya hep beraber yürüdük, yürümeye devam edeceğiz. Haklarımızı, emeğimizi, bedenimizi ve hayatımızı teslim etmeyeceğiz. Bir kişi daha eksilmeyeceğiz! Erkek egemen devlet şiddetini yeneceğiz! ●●

Filistin 36'da isyan yeniden canlanıyor

MAYSAM ABUHİNDİ

Annemarie Jacir'in *Filistin 36* (2025) filmi, 1936 Arap İsyanı'nı arka plana alan politik bir araştırma olarak başlıyor ve Filistin tarihini uzun süredir çerçeveleyen sömürgeci bakış açısını reddediyor. Bunun yerine, İngiliz yönetimi ve Siyonist yayılcılık tarafından uçuruma sürüklenen işçilerin, çiftçilerin ve sıradan insanların gözünden o anı baştan aşağı yeniden inşa ediyor. Jacir'in filmi, ayaklanmayı milliyetçi öfkenin kendiliğinden bir patlaması olarak betimlemek yerine, isyanı kaçınılmaz kılan günlük aşağılanmaları ve sınıf çatışmalarını yakalıyor. Her grev, tahliye ve çatışma, daha geniş bir direniş dokusunun bir parçası haline geliyor.

Filistin 36, devrimi şekillendiren toplumsal güçler üzerine bir meditasyon. Görkemli sinematografi ve samimi karakterlerin öykülerinin altında reform ve isyan arasındaki, milli-

yetçi önderlik ve kitlelerin radikal enerjisi arasındaki anlam mücadelesi yatıyor. Karakterlerini 1930'ların mülksüzleştirilmiş köylüleri, işsiz işçileri ve tereddütlü entelektüellerinin çelişkileri içinde konumlandıran film, bizi o nesli rahatsız eden aynı soruyu sormaya davet ediyor: Kurtuluş mücadelesinin başını kim, kimin adına çekecek?

Filmin isyan tasviri ve sessiz kaldığı noktalar

Filistin 36, bu dönemi insan ölçeğinde bir destan olarak dramatize ediyor. Yönetmen Annemarie Jacir, kolonyal adaletsizlik nedeniyle hayatları altüst olan çiftçiler, entelektüeller, gençler gibi birçok karakteri tasvir ediyor. Filmin anlatısı emek mücadelesiyle başlıyor: Filistinli işçiler işlerini, ücretlerini ve sosyal haklarını, İngiliz mandası politikaları altında gelen Yahudi işçilere kaybediyorlar. Film, köylülerinin (Salih Bekri'nin

canlandırıldığı Halid ve Yusuf) açıkça ırkçı tacizlere karşı "öfke ve kızgınlıkla doluyken" bile İngilizlere

le (Hulud) ve Siyonizmle uzlaşmaya açık bir gazete editörüyle, merkezci burjuva çevreyle tanıştıyor.

güvenen Filistinli toprak sahipleriyle çatışmasını gösteriyor. Kudüs sahneleri bizi, bir kadın gazeteci-

Başlıca kötü karakterler İngiliz subaylar: daha nazik olan bir vali (Wauchope) ve köyleri soğukkanlılık-

la ateşe veren fanatik bir subay (Wingate). Wingate, gelecekteki bir Yahudi devletini bile ilan ediyor: Hüzünle "Bizi Yahudi işgücüsüyle değiştiriyorlar!" diye yanıtlayan Filistinli bir işçiye "Belki de... tarihin hangi tarafında olmak istediğinize bağlı," diyor. Bu diyaloglar, dönemin sınıf çatışmasını yansıtır.

Ancak filmin kör noktaları da dikkate değer. *Filistin 36*, kolonyal egemenliğe karşı Filistin mücadelesini güçlü bir şekilde anıyor, ancak kısmi bir tarih sunuyor. Filmdeki tek kötü karakterler İngiliz subaylar; gerçekte ise İngiliz emperyalizmi ve Siyonist kolonyalizm, ortak bir baskı aygıtı olarak hareket etmişti. Jacir'e göre, Yahudi yerleşimciler ve milisler ekranda hiç görünmüyor; mücadele tamamen Araplar ile İngilizler arasında geçiyor. Siyonist silahlı milislerin ve aşırı milliyetçi eylemlerin acımasız gerçekliği gösterilmiyor.

Film böylece sömürgecilik karşıtı direnişi neredeyse tamamen bir Arap hareketi olarak tasvir ediyor. Ayrıca, örgütlü işçi sınıfı veya sosyalist akımları büyük ölçüde göz ardı ediyor: Çeşitli Filistinli karakterlere -köylüler ve entelektüeller- odaklanarak tabandaki öfkeyi vurguluyor, ancak 1936'nın daha geniş "devrimci mirası" (toprakların yeniden dağıtımı, işçi-köylü birliği, ulusötesi dayanışma) sadece ima ediliyor. Hikâyede komünist liderler veya sendika liderleri yok, sadece münferit köylüler ve entelektüeller var.

Nihayetinde film, izleyicilere Filistin direnişini hatırlatıyor. Ve 1936'nın gerçek dersi, Filistin'de sömürgeciliğin sona erdirilmesinin, Arapları emperyalizme karşı ortak bir amaç için birleştiren proleter devrimini gerektirdiğidir. Sadece bu enternasyonalist ruhu geri kazanarak 1936'nın ruhu yaşatılabilir. ●●